

การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองในการออกเสียงประชามติ
และพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550 :
จังหวัดขอนแก่น

โดย

สมพันธ์ เตชะอธิก

ทรงพล ตู่ละทา

วินัย วงศ์อาสา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

โดยการสนับสนุนของสถาบันพระปกเกล้า

**การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองในการออกเสียงประชามติ
และพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550 : จังหวัดขอนแก่น**

ผู้แต่ง สมพันธ์ เตชะอธิก, ทรงพล ตู่ละทา และวินัย วงศ์อาสา
จัดรูปเล่มและออกแบบปก จรัสสินทวงศ์การพิมพ์
ประสานงาน วลัยพร ล้ออัศจรรย์

© สถาบันพระปกเกล้า (King Prajadhipok's Institute)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สมพันธ์ เตชะอธิก.

การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองในการออกเสียงประชามติและพฤติกรรมการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550 : จ.ขอนแก่น -- กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2553
90 หน้า.

1. การเลือกตั้ง -- ไทย -- วิจัย. 2. การเลือกตั้ง -- ขอนแก่น -- วิจัย.

I. ทรงพล ตู่ละทา. II. วินัย วงศ์อาสา. III. ชื่อเรื่อง.

324.593072

ISBN 978-974-449-562-4

สวพ.54-05-150-0

จำนวนพิมพ์ 150 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ธันวาคม 2553

ราคา 225 บาท

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี ชั้น 5

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02-141-9695 แฟกซ์ 02-143-8185

www.kpi.ac.th

พิมพ์ที่

บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด

เลขที่ 233 ซอยเพชรเกษม 102/2 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 02-809-2281-3 แฟกซ์ 02-809-2284

www.fast-books.com E-mail : info@fast-books.com

คำนำ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ “โครงการการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบรรยากาศ ความรู้ความเข้าใจ ความเคลื่อนไหวของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง บรรยากาศการเลือกตั้ง บทบาทการทำงานของ กกต. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัคร บทบาทการออกเสียงประชามติ พฤติกรรมของประชาชนในการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้ง ข้อเสนอแนะ โดยมีประเด็นสำคัญๆ ประกอบด้วย ความเป็นมาและสภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 4 แนวคิด ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง 2) ทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญ 3) แนวคิดรับฟังความคิดเห็น และ 4) แนวคิดระบอบประชาธิปไตย ผลการศึกษา การวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

ระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากร คือ ประชาชนในเขตเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่น และกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มองค์กร นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง ประชาชนผู้มีสิทธิร้อยละ 0.05 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี / เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การจัดเวทีเสวนา สนทนากลุ่ม ประเมินกลุ่มละ 1 ครั้ง สัมภาษณ์เชิงลึก แกนนำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กลุ่มและองค์กร 3-5 กลุ่ม แบบสำรวจประชามติ จำนวน 1,200 ชุด กล้องถ่ายรูป เทปบันทึก และสมุดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การอธิบายเชิงพรรณนาตามโจทย์หรือคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎีและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การอธิบายร้อยละ แบบเปอร์เซ็นต์ไทล์ หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ คณะรับฟังความคิดเห็น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง นักการเมือง (ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สจ. / สท. / ส.อบต.) องค์กรประชาชน หน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงมหาดไทย) และสื่อมวลชน

ผลการศึกษา พบว่า บรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 หลังจากมีประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ.2550 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550 ไปจนถึงการกำหนด “วันเผยแพร่” ร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 และ “วันออกเสียง” ประชามติตามประกาศของสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 19 สิงหาคม 2550

ช่วงที่ 2 หลังการออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2550 ไปจนถึงก่อนมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 เป็นเวลา 2 เดือน คือ วันที่ 31 ตุลาคม 2550 และช่วงที่ 3 ตั้งแต่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 กำหนดวันเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขต และนอกเขตในวันที่ 15-16 ธันวาคม และการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปจนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัดขอนแก่น วันที่ 25 ธันวาคม 2550 และภายหลังจากการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัด เป็นเวลา 1 เดือน คือ วันที่ 25 มกราคม 2551

การวิเคราะห์ผลการศึกษา แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ พฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดในช่วงการลงประชามติ และพฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเลือกตั้ง รวมถึงข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน พรรคการเมืองและนักการเมือง

ภายหลังจากส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ สถาบันพระปกเกล้าได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจแก้ไขปรับปรุงและเสนอแนะ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงรายงานตามข้อเสนอแนะแล้ว

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูล ความคิดเห็นทุกท่าน ขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้า ที่เปิดโอกาสให้ได้ศึกษาเรียนรู้ และได้นำไปใช้ในการเรียนการสอนและการเผยแพร่สู่สาธารณะ คณะผู้วิจัยหวังว่าสถาบันพระปกเกล้าและผู้สนใจอ่านรายงานฉบับนี้จะได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

คณะผู้วิจัย
สมพันธ์ เตชะอธิก
ทรงพล ตูละทา
วินัย วงศ์อาสา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	I
สารบัญ	III
สารบัญตาราง	V
สารบัญแผนภูมิ	VI
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	VII
บทที่ 1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.1 ความสำคัญ.....	2
1.2 โจทย์วิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 ระยะเวลาทำการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง.....	5
2.2 ทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญ	8
2.3 แนวคิดรับฟังความคิดเห็น	12
2.4 แนวคิดระบอบประชาธิปไตย.....	14
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	17
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	17
3.2 วิธีการศึกษา	17
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	17
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	18
บทที่ 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมือง.....	19
4.1 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองช่วงที่ 1 (ระหว่างกรรมาธิการร่าง รัฐธรรมนูญ ปี 2550 จนถึงการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550).....	19
4.2 ความเคลื่อนไหวทางการเมือง ช่วงที่ 2 (ระหว่างหลังการลงประชามติร่าง รัฐธรรมนูญ ปี 2550 จนถึงการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550).....	31
4.3 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองช่วงที่ 3 (ตั้งแต่การประกาศพระราชกฤษฎีกา การเลือกตั้งทั่วไป ปี 2550 จนถึงการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550)	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 วิเคราะห์ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	49
5.1 บรรยายภาพทั่วไป และความเคลื่อนไหวของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับถาวร	49
5.2 บรรยายภาพทั่วไปในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีขึ้นในเดือน ธันวาคม 2550 ของจังหวัดขอนแก่น.....	50
5.3 บทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....	50
5.4 พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	50
5.5 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	52
5.6 แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการ ออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	52
5.7 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้ง	52
เอกสารอ้างอิง.....	55
ภาคผนวก	57
แบบสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่าง รัฐธรรมนูญ ปี 2550	63
บรรยายภาพความเคลื่อนไหวทางการเมืองขอนแก่น	71

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตในจังหวัดขอนแก่น เขตที่ 1-4 .. 47
ตารางที่ 2	แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มที่ 2 จำแนกตามพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง..... 47
ตารางที่ 3	แสดงรายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มที่ 2 48

สารบัญแนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 จ.ขอนแก่น	23
แผนภูมิที่ 2 แสดงผลการสำรวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ จ.ขอนแก่น	25

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550 กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับพื้นที่ ความรู้ ความเข้าใจ ถึงแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน บทบาทหน้าที่ของภาคประชาชน และภาคการเมือง ซึ่งมีความสำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาการเมืองการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตย

ประเด็นการศึกษาในเรื่องบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 หลังจากมีประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ.2550 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550 ไปจนถึงการกำหนด “วันเผยแพร่” ร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 และวันออกเสียงประชามติตามประกาศของสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 19 สิงหาคม 2550

ช่วงที่ 2 หลังการออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ วันที่ 20 สิงหาคม 2550 ไปจนถึงก่อนมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 เป็นเวลา 2 เดือน คือ วันที่ 31 ตุลาคม 2550

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 กำหนดวันเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขต และนอกเขตในวันที่ 15-16 ธันวาคม และการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปจนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัดขอนแก่น วันที่ 25 ธันวาคม 2550 และภายหลังจากการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัด เป็นเวลา 1 เดือน คือ วันที่ 25 มกราคม 2551

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงการลงประชามติ พฤติกรรมทางการเมือง มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆ เพื่อแสดงถึงสิ่งที่ตนเรียกร้องและอุดมการณ์ทางการเมืองแต่ละกลุ่ม โดยสิ่งที่แสดงออกดังกล่าวมีภูมิหลังมาจากสถานภาพทางสังคม ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมือง และผลประโยชน์ กลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายต่างๆ ได้ออกมาเรียกร้องให้มีการบรรจุกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายของตน ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวมีการนิยามถึงกลุ่มประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าวจำนวนมาก การเรียกร้องดังกล่าวมักมาจากประเด็นที่กลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย เหล่านั้นขับเคลื่อนอยู่ ต่อมา เมื่อทราบผลการลงประชามติ ว่ามีการรับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2550 การเคลื่อนไหวของกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายต่างๆ ลดลง และมุ่งประเด็นความสนใจไปกับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้น

ในช่วงการเลือกตั้ง บรรยากาศทั่วไปในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ในจังหวัดขอนแก่น ความเข้มข้นในการแข่งขันของผู้สมัคร การแข่งขันมีความเข้มข้นสูง เนื่องจากจังหวัดขอนแก่น มี ส.ส. ถึง 11 คน มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 140 คน เป็นชาย 117 คน เป็นหญิง 23 คน เหตุผลในการสังกัดพรรคการเมืองของผู้รับสมัครเลือกตั้ง มีการให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมือง หัวหน้าพรรค ลักษณะเฉพาะของพรรคการเมืองซึ่งได้แก่ ความเก่าแก่ของพรรค ประวัติความเป็นมาและอุดมการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้ ยังมีการพิจารณาถึงฐานเสียงของพรรคและระบบสนับสนุน

การประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิผ่านสื่อต่างๆ มีการจัดเวทีประชาพิจารณ์โดยเชิญตัวแทนภาครัฐ เอกชน ประชาชนเข้าร่วมประชาพิจารณ์การแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่น

ช่วงการแข่งขันของผู้สมัครเลือกตั้ง ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ไม่ได้ยึดติดกับการเลือกตั้งตัวบุคคล แต่ให้น้ำหนักไปกับพรรคการเมือง และผู้บริหารพรรค รวมถึงลักษณะความเป็นตัวแทนของชั่วอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่สามารถให้ผลประโยชน์กับตนได้ ส่วนแรงจูงใจอื่นในการออกไปใช้สิทธิของประชาชน คือความต้องการรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง

ในวันลงคะแนน การใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จังหวัดขอนแก่น จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น มีทั้งสิ้น 1,275,709 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 906,043 คน คิดเป็นร้อยละ 71.02 , มีบัตรเสีย 15,573 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.72 และจำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 32,811 บัตร คิดเป็นร้อยละ 3.62

ผลการนับคะแนนในจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

เขต 1	นาย	ประจักษ์ แก้วกล้าหาญ	พลังประชาชน	119,971 คะแนน
	นาย	จักริน พัฒน์ดำรงจิตร	พลังประชาชน	114,327 คะแนน
	นาย	ภูมิ สาระผล	พลังประชาชน	111,415 คะแนน
เขต 2	ร.ท.	ปรีชาพล พงษ์พานิช	พลังประชาชน	135,158 คะแนน
	นาง	ดวงแข อรรถนพพร	พลังประชาชน	124,447 คะแนน
	นาย	เรืองเดช สุพรรณฝ้าย	พลังประชาชน	123,929 คะแนน
เขต 3	นาย	นวัธ เตาะเจริญสุข	พลังประชาชน	119,614 คะแนน
	นาย	ปัญญา ศรีปัญญา	พลังประชาชน	110,311 คะแนน
	นาย	จตุพร เจริญเชื้อ	พลังประชาชน	105,315 คะแนน
เขต 4	นาย	สมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	พลังประชาชน	71,437 คะแนน
	นาย	สุชาย ศรีสุรพล	พลังประชาชน	56,995 คะแนน

สำหรับผลการเลือกตั้งแบบสัดส่วน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ อุดรดิตถ์ พิษณุโลก อุทัยธานี เพชรบูรณ์ พิจิตร นครสวรรค์ ลพบุรี ชัยภูมิ ขอนแก่น จำนวนประชากรในกลุ่มจังหวัดรวม 7,897,563 คน

พรรคการเมือง	คะแนน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน ส.ส.
พลังประชาชน	1,717,141	4.59	5
ประชาธิปไตย	1,251,995	3.34	3
เพื่อแผ่นดิน	237,357	0.63	1
ชาติไทย	188,473	0.50	1

รายชื่อ ส.ส. กลุ่มจังหวัดที่ 2

ที่	รายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง	พรรค
1	นายสันติ พร้อมพัฒน์	พลังประชาชน
2	นายชูศักดิ์ ศิรินิล	พลังประชาชน
3	นายสุนัย จุลพงศธร	พลังประชาชน
4	นางสาวกฤษณา สีหลักษณ์	พลังประชาชน
5	นายสุชน ชามพูนท	พลังประชาชน
6	นายไพฑูรย์ แก้วทอง	ประชาธิปัตย์
7	นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ	ประชาธิปัตย์
8	นายวุฒิพงศ์ สงวนวงศ์ชัย	ประชาธิปัตย์
9	นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์	เพื่อแผ่นดิน
10	นายอัศวิน วิภูศิริ	ชาติไทย

ผลการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พรรคพลังประชาชน ประสบความสำเร็จในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ผลสำเร็จเกิดจากกระแสทักษิณ ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในภาคอีสาน

พรรคพลังประชาชนประสบความสำเร็จมากที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้รับเลือกเป็น ส.ส. ในระบบแบ่งเขตทั้ง 11 คน และได้รับเลือกในระบบสัดส่วน 5 คนจาก 10 คน เมื่อวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งพบว่าปัจจัยที่ทำให้พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกคือ

1. กระแสพรรคพลังประชาชนที่มีมาต่อเนื่องจากพรรคไทยรักไทย มีนโยบายประชานิยมที่ประชาชนโดยเฉพาะในชนบทชื่นชอบ

2. กระแสการหาเสียงโดยใช้ความนิยมในตัวอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ในการหาเสียงของพรรคพลังประชาชน มีการประกาศว่าจะพาคดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร กลับมาประเทศไทย รวมถึงการลงพื้นที่หาเสียงของนายพานทองแท้ ชินวัตร เป็นสัญลักษณ์ยืนยันความเป็นตัวแทนของพรรคไทยรักไทย และอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร

3. ผู้ลงสมัครของพรรคประชาชนส่วนใหญ่มีพ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง สามี มีผลงานทางการเมือง และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับพรรคไทยรักไทย ที่เคยได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนอย่างมาก

4. ระบบพรรค และหัวหน้าพรรค ที่มีการอุปถัมภ์ และมีความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่มายาวนาน สำหรับข้อเสนอแนะจากการศึกษา ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกลไกต่างๆ ให้ประชาชนได้มีส่วนในการพัฒนาโลก เครื่องมือ และใช้อำนาจ ตรวจสอบ ในกระบวนการเลือกตั้งตลอดจนกระบวนการต่างๆ ในระบอบประชาธิปไตย โดยพรรคการเมืองควรเป็นแกนนำสำคัญในการจัดกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะให้ความรู้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่สื่อมวลชนควรมีบทบาทในการนำเสนอข่าวและการวิเคราะห์ผลประโยชน์ของชาติ ประชาชน ที่ได้รับจากนโยบาย สื่อควรนำเสนอและรณรงค์ในเชิงการให้ความรู้ให้การศึกษาว่าการเลือกตั้งเป็นกระบวนการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่จุดสิ้นสุดบทบาทของประชาชน ประชาชนยังมีบทบาทในการเข้าไปตรวจสอบ เสนอแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

สำหรับประชาชนควรติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย และทางเลือกที่ดีในด้านนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากกว่าผลประโยชน์เฉพาะหน้าเฉพาะตนเอง ประชาชนต้องคำนึงถึงและช่วยกันสร้างจิตสำนึกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ชาติมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงระบบอุปถัมภ์ที่ตนพึ่งพิงอยู่อย่างเดียว

บทที่ 1

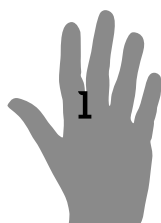
ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ภายหลังเหตุการณ์รัฐประหาร ในวันที่ 19 กันยายน 2549 และการยกเลิกรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ.2549 ขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารประเทศ และมีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ แต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา รวมถึงมีการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ได้กำหนดให้สภาร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายใน 180 วัน นับแต่วันเปิดประชุมสภาฯ ครั้งแรก หลังจากนั้นต้องเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการออกเสียงประชามติ จากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ ซึ่งต้องจัดทำไม่เร็วกว่า 15 วัน และไม่ช้ากว่า 30 วันนับแต่วันที่เผยแพร่ดังกล่าว

การออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณาเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่จัดทำขึ้นโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ นับเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองการปกครองที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนี้เป็นเพราะการออกเสียงประชามติดังกล่าวถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย ที่กำหนดให้ประชาชนมาใช้สิทธิในการออกเสียงประชามติเห็นชอบหรือไม่กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ รวมถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยที่คาดว่าจะมีขึ้นภายใน ปี พ.ศ.2550 ก็จะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติครั้งแรก หลังจากมีการทำรัฐประหารของคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะทำการศึกษาความเคลื่อนไหวต่างๆ ทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวในการรณรงค์เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณาเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้น ตลอดจนศึกษาพฤติกรรมและความเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กร และกลุ่มการเมืองต่างๆ โดยในการศึกษาจะมุ่งทดสอบประเด็นต่างๆ ของแนวคิดประชาธิปไตยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใต้สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวในการรณรงค์เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ.2550 โดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักในการรวบรวมข้อมูล

ความคาดหวังต่อประเด็นทั้งหลายเหล่านี้จะได้รับการตอบสนองจากผู้เกี่ยวข้องทั้งในฝ่ายผู้รับผิดชอบในการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจในการออกเสียงประชามติ และการจัดการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หน่วยงานหรือองค์กรในภาคส่วนอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงและมีสิทธิเลือกตั้งมากขึ้นน้อยเพียงใด และจะมีแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่อไป

ดังนั้นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับพื้นที่ และการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนอย่างลึกซึ้งจึงจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมืองการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

1.1 ความสำคัญ

1. ร่างรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ
2. การทำประชามติเป็นครั้งแรก เป็นการชี้เป็นชี้ตายการรับรองรัฐธรรมนูญ
3. การเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญที่จะได้มาซึ่งการได้มาซึ่งผู้บริหารประเทศและการรับรองรัฐธรรมนูญ

1.2 โจทย์วิจัย

1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติและการเลือกตั้งอย่างไร
2. การเคลื่อนไหวของภาคประชาชน มีปรากฏการณ์อะไรบ้าง ใครเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ แบบแผน และพฤติกรรม ในการทำประชามติและการเลือกตั้ง แนวคิดอุดมการณ์ เป้าหมายอย่างไรบ้าง ส่ง ผลต่อการลงประชามติ และพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งอย่างไร
3. บทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (กกต.,องค์กรการตรวจสอบ, ผู้มาสมัครรับเลือกตั้ง, ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายการเลือกตั้ง หรือกฎหมายทั่วไปหรือไม่ อย่างไร มีกลไก รูปแบบ และกระบวนการ ที่จัดการออกเสียงประชามติและการเลือกตั้งอย่างไร
4. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความเคลื่อนไหว อะไรบ้าง มีระบบ การจัดตั้งอย่างไร
5. ปัจจัย (ภายใน ภายนอก) อะไรบ้าง ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติของประชาชน
6. แนวทางพัฒนาและการปรับปรุงประชามติ พฤติกรรมการออกเสียงลงประชามติและการจัดการเลือกตั้ง ควรเป็นอย่างไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการ การเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ เพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับถาวร
2. เพื่อทราบบรรยากาศทั่วไปในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่คาดว่าจะมีขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 2550 ในภาคและจังหวัดที่ทำการศึกษา
3. เพื่อศึกษาบทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด และในระดับปฏิบัติงานเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง รวมถึงปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการการออกเสียงประชามติ และการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
5. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. เพื่อทราบแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
7. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาเป็นการศึกษาบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 หลังจากมีประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ.2550 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550 ไปจนถึงการกำหนด “วันเผยแพร่” ร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 และ “วันออกเสียง” ประชามติตามประกาศของสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 19 สิงหาคม 2550 ช่วงที่ 2 หลังการออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ วันที่ 20 สิงหาคม 2550 ไปจนถึงก่อนมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 เป็นเวลา 2 เดือน คือ วันที่ 31 ตุลาคม 2550 และช่วงที่ 3 ตั้งแต่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 กำหนดวันเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขต และนอกเขตในวันที่ 15-16 ธันวาคม และการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปจนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัดขอนแก่น วันที่ 25 ธันวาคม 2550 และภายหลังจากการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัด เป็นเวลา 1 เดือน คือ วันที่ 25 มกราคม 2551

โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาติดตาม บทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ สื่อมวลชน และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาท เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ตลอดจนความตื่นตัวสนใจ การเข้ามีส่วนร่วม และพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยเป็นการศึกษา/วิเคราะห์ เปรียบเทียบในทุกประเด็น เช่น การเลือกตั้งครั้งนี้เหมือนหรือแตกต่างจากการเลือกตั้งที่เคยมีมาในพื้นที่ก่อนหน้านี้หรือไม่ ประเด็นใดบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเรื่องใด เพราะอะไร และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศอย่างไร รวมถึงเรื่องการแข่งขันทางการเมือง ทั้งด้านสว่าง เช่น การรณรงค์หาเสียง กลยุทธ์/วิธีการ การนำเสนอนโยบาย ฯลฯ และด้านมืด เช่น อิทธิพล การซื้อเสียง ฯลฯ ตลอดจนอาจรวมถึงบทบาทของทหาร/ฝ่ายความมั่นคงด้วยว่ามีการเข้ามาเกี่ยวข้อง สนับสนุน หรือแทรกแซงหรือไม่อย่างไร

1.5 ระยะเวลาทำการศึกษ

ระยะเวลาทำการศึกษา 10 เดือน (เมษายน 2550 – มกราคม 2551) ต่อมาได้มีการขยายระยะเวลาในการปรับปรุงแก้ไขรายงานตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จนเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยในเดือนพฤศจิกายน 2551

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ เพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับถาวร
2. ทราบถึงบรรยากาศทั่วไปในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีขึ้นในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ในภาคและจังหวัดที่ทำการศึกษ
3. ทราบถึงบทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับต่างๆ รวมถึงปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการการออกเสียงประชามติ และการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
4. ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
5. ทราบถึงบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. ทราบถึงแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
7. ได้ข้อเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้มีแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งสิ้นจำนวน 4 แนวคิด ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง
2. ทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. แนวคิดรับฟังความคิดเห็น
4. แนวคิดระบอบประชาธิปไตย

ซึ่งรายละเอียดของแต่ละแนวคิด ทฤษฎี มีดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง

พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเลือกตั้งเป็นพฤติกรรมทางการเมือง อันเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง การศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระบบการเมืองต่างๆ นั้น แง่มุมหนึ่งนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับกระบวนการปกครองได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทางการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ข้อสังเกตว่า การเลือกตั้งในปัจจุบัน นับวันแต่จะมีความซับซ้อน หรือมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากขึ้น มีการใช้เทคนิคและกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อมุ่งหมายชัยชนะทางการเมืองมากขึ้น รวมทั้งมีการใช้เงินในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก นักรัฐศาสตร์ได้พยายามศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อหาเหตุผลหรือปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และนำไปเสนอต่อสาธารณะ เพื่อให้มีการเมือง ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียทราบทั่วกัน

ในเชิงแนวคิดทฤษฎี สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527, 31-36) กล่าวว่าไว้ว่า นักสังคมศาสตร์ ซึ่งโดยมากก็คือกลุ่มนักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์ได้แบ่งทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theory)

ความพยายามที่จะทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมุ่งไปที่พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งนับวันจะมีความซับซ้อนหรือมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ทั้งนี้ได้พยายามศึกษาว่า อะไรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อหาเหตุผลหรือปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและนำไปเสนอต่อสาธารณะ

ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการเสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบ (Pattern) ของพฤติกรรม ซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (Deductive Generalization) หรือทำนายพฤติกรรมในอนาคต หากแต่ให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องให้เป็นระเบียบ ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ การศึกษา และที่อยู่อาศัย เป็นต้น

*“ปัจจัยตัวกำหนด” แปลว่า ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

- ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียง ได้แก่
 - เพศ
 - อายุ
 - อาชีพ
 - การศึกษา
 - ที่อยู่อาศัย ฯลฯ
- ปัจจัยทางสังคม การเมือง ที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ ประกอบด้วย
 - ประการที่ 1 การพึ่งพาต่อรัฐบาลในฐานะที่เป็นลูกจ้างของรัฐ
 - ประการที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
 - ประการที่ 3 ผู้เลือกตั้งมีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงความขัดแย้งโดยการไม่ไปใช้สิทธิ

แซมมัวร์ มาร์ติ ลิปเซท นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เสนอเอาไว้ว่า

1. ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม ประกอบด้วย รายได้ การศึกษา กลุ่มอาชีพ เชื้อชาติ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน สถานภาพการสมรส และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. แบบแผนของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า

- ผู้มีรายได้สูงไปใช้สิทธิมากกว่าผู้มีรายได้น้อย
- ผู้มีการศึกษาสูงไปใช้สิทธิมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อย
- คนที่อยู่ในเมืองไปใช้สิทธิมากกว่าคนในชนบท
- ผู้ชายไปใช้สิทธิมากกว่าผู้หญิง
- คนที่แต่งงานแล้วไปใช้สิทธิมากกว่าคนโสด ฯลฯ

2) ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theory)

เป็นการนำแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์มาอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคล โดยเป็นการพิจารณาพฤติกรรมบนพื้นฐานของความชอบด้วยเหตุและผลของมนุษย์กับการตัดสินใจทางการเมือง

- ให้ความสำคัญกับการบริหารการเลือกตั้ง ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียงนโยบายพรรค การแจกจ่ายสิ่งของและรวมถึงการใช้เงินในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกตรึกตรองของผู้ไปใช้สิทธิ
- เป้าหมายในการตัดสินใจของแต่ละคนในการลงคะแนนเสียง คือเป้าหมายทางการเมือง ไม่พิจารณาถึงลักษณะเจตนาที่ซับซ้อนอื่นๆ ของผู้ตัดสินใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดตามลักษณะค่านิยม หรือเป้าหมายโดยเลือกทางที่จัดลำดับไว้สูงสุด ส่วนผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร หรือบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้ตัดสินใจมุ่งหวังหรือไม่ นั่น มิใช่เรื่องสำคัญ

“ความสำนึกเชิงเหตุผล” แปลว่า พฤติกรรมการตัดสินใจบนพื้นฐานของความชอบด้วยเหตุและผลของมนุษย์

ฐานคติที่สำคัญ 3 ประการ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ
2. ให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง
3. การตัดสินใจลงคะแนนเสียง ผู้ลงคะแนนเสียงจะกระทำอย่างระมัดระวังรอบคอบ โดยใช้ข่าวสารที่มากเพียงพอ

แอนโทนี ดาวัน ได้ทำการศึกษาโดยมีข้อสมมติฐาน คือผู้ตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกตั้ง ตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลทุกคน และได้เสนอนิยามสถานการณ์ความชอบด้วยเหตุผล ดังนี้

1. ผู้ตัดสินใจสามารถตัดสินใจได้เสมอ เมื่อเผชิญกับทางเลือกที่ต้องใช้ในการตัดสินใจ
2. มีการจัดการทางเลือกต่างๆ ไว้ ตามลำดับความสำคัญในทัศนะของผู้ตัดสินใจ
3. การจัดลำดับนั้น มีการสับเปลี่ยนได้
4. ผู้ตัดสินใจเลือกทางที่จัดลำดับไว้สูงสุดเสมอ
5. ในสถานการณ์ที่เหมือนกัน การตัดสินใจจะเหมือนกันเสมอไป

วีโอ คีย์ ได้ทำการศึกษาการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา โดยได้สรุปว่า ผู้ที่เปลี่ยนใจสนับสนุนจากพรรคการเมืองหนึ่งไปเป็นอีกพรรคหนึ่ง หรือยืนยันสนับสนุนพรรคเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ต่างก็ใช้ความพอใจในการดำเนินนโยบายของพรรค เป็นเหตุผลในการตัดสินใจทั้งสิ้น

ไนมี และ ไวส์เบิร์ก ได้ทำการศึกษา และสรุปว่า

“การที่ผู้ลงคะแนนเสียงจะตัดสินใจว่าจะไปลงคะแนนเสียงหรือไม่และจะเลือกใคร ผู้ลงคะแนนเสียงจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ของผู้ลงคะแนนเสียงเอง”

3) ทฤษฎีระบบ (System Theory)

ประยุกต์เอาทฤษฎีระบบการเมือง (Political System Theory) ของเดวิด อีสตัน มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

พิจารณาว่าการลงคะแนนเสียงตามปกติ (Normal Votes) คือความสมดุลของความนิยมในพรรคการเมืองสองพรรคใหญ่ในการเลือกตั้งที่มีลักษณะของการเลือกพรรคหรือมีความนิยมในพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นฐาน ความสมดุลของระบบการเมืองว่า การขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกคนใดคนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับส่วนผสมของปัจจัยแวดล้อมซึ่งผันแปรไปในช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลระยะสั้น (Short - Term forces) เมื่อประมวผลรวมกันแล้วจะมีผลต่อปัจจัยพื้นฐาน คือ ความนิยมพรรค ที่ถือว่าเป็นแรงผลักดันระยะยาว (Long - Term forces) ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเปลี่ยนความนิยมพรรคจากพรรคหนึ่ง เป็นการแกว่งออกจากสภาวะสมดุล “ปกติ” และเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไปก็มักจะแกว่งกลับโดยภาวะสมดุล (Equilibrium) เช่นนี้ไปเรื่อยๆ

ระบบ แปลว่า ความสมดุลหรือดุลยภาพที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบ

- ภาวะสมดุล (Equilibrium)
- ปัจจัยแวดล้อม
- ปัจจัยที่มีผลระยะสั้น (Short - Term forces) เช่น ความสนใจในตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบาย และปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ต่อการปฏิบัติงานของพรรค สถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ สภาพการแข่งขันของผู้สมัคร ฯลฯ
- ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันระยะยาว (Long - Term forces)

แคมเบลล์ และคณะ ได้ทำการศึกษา และสรุปว่า

การแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา มีลักษณะเป็นภาวะสมดุลแบบพลวัต (Homeostatic) ของระบบ ซึ่งมีเสถียรภาพหรือมั่นคงเข้มแข็งในด้านต่างๆ กัน การขึ้นลงของอัตราการไปลงคะแนน และการเลือกพรรคใดพรรคนั้น ขึ้นอยู่กับส่วนผสมของปัจจัยระยะสั้น เฉพาะช่วงสมัย กับปัจจัยพื้นฐาน คือความนิยมพรรคของคนอเมริกัน ปัจจัยระยะสั้นเฉพาะช่วงสมัยมักจะได้แก่ ความน่าสนใจในตัวผู้สมัคร นโยบาย เกี่ยวกับประเด็นปัญหาการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค เป็นต้น ซึ่งผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยการเลือกตั้ง เมื่อรวมสสารกันแล้ว ผู้ลงคะแนนเสียงจะชอบพรรคหนึ่งมากกว่าอีกพรรคหนึ่งทำให้แกว่งออกจากสภาวะสมดุล “ปกติ” ไปและเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไปก็มักจะ “แกว่ง” กลับโดยนัยเดียวกันเป็นอย่างนี้เรื่อยไป

2.2 ทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญมีประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย การจัดทำรัฐธรรมนูญ อำนาจการจัดทำรัฐธรรมนูญ วิธีการจัดทำรัฐธรรมนูญ จำนวนมาตราในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมสมัยใหม่ แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญนิยม ดังนี้

2.2.1) การจัดทำรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจทางการเมืองของคณะบุคคลหรือบุคคลที่อยู่ในฐานะบันดาลให้มีรัฐธรรมนูญได้ หมายถึง รัฐอธิปัตย์ ได้แก่

- 1) ประมุขของรัฐ ยอมลดอำนาจแล้วมอบอำนาจให้แก่องค์กรอื่นด้วยการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น รัฐธรรมนูญฉบับแรกของญี่ปุ่น พ.ศ. 2432
- 2) ผู้ก่อการปฏิวัติหรือรัฐประหาร ทหารเข้ามายึดอำนาจรัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง (ปฏิวัติ) หรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล (รัฐประหาร) เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549
- 3) ราชากร ร่วมกันปฏิวัติหรือรัฐประหารได้สำเร็จ เช่น รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาหลังประกาศอิสรภาพ พ.ศ. 2330
- 4) ประมุขของรัฐและราษฎรหรือคณะบุคคลร่วมกัน (ส่วนใหญ่เกิดจากมีคณะปฏิวัติยึดอำนาจ แต่ยังเห็นคุณค่า ความสำคัญของระบบกษัตริย์ จึงยินยอมให้พระมหากษัตริย์มีอำนาจต่อไป ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด เช่น รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2475)

5) ผู้มีอำนาจจากองค์กรภายนอก พบในประเทศที่เป็นประเทศเอกราชและหลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคม ซึ่งต้องจัดทำรัฐธรรมนูญที่รัฐเจ้าอาณานิคมให้การรับรอง เช่น รัฐธรรมนูญมาเลเซีย พ.ศ. 2500 รัฐธรรมนูญของประเทศที่แพ้สงคราม เช่น รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2490 เป็นต้น

2.2.2) อำนาจการจัดทำรัฐธรรมนูญ ดังนี้

- 1) โดยบุคคลคนเดียว เกิดหลังการปฏิวัติหรือรัฐประหาร โดยได้จัดร่างรัฐธรรมนูญเตรียมไว้ก่อน เป็นเพียงรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว
- 2) โดยคณะบุคคล มีการจัดตั้งกรรมาธิการร่าง คัดเลือกบุคคลจากผู้มีประสบการณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น
- 3) โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีการคัดสรรให้ได้มาซึ่งตัวแทนประชาชนสาขาต่างๆ ตัวแทนจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ (จัดทำรัฐธรรมนูญเสร็จ ถูกยุบ) เช่น สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

2.3.3) วิธีการจัดทำรัฐธรรมนูญ

- 1) การคิดค้นใหม่ โดยไม่มีต้นแบบมาก่อน เป็นการคิด กำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาเอง เช่น รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2330
- 2) ลอกเลียนแบบ ส่วนใหญ่จะใช้รัฐธรรมนูญต้นแบบมาจากรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมัน อังกฤษ และฝรั่งเศส เช่น รูปแบบสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 (สสร.)

2.3.4) จำนวนมาตราในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญสมัยใหม่มักมีความยาวและจำนวนมาตรามากกว่าในอดีต เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน โดยมักครอบคลุมด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เช่น รัฐธรรมนูญของอินเดียมีความยาวมากที่สุดในปัจจุบัน มีจำนวนมาตราถึง 395 มาตรา (Article) ส่วนรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาสั้นที่สุดมีเพียง 7 มาตราเท่านั้น

2.3.5) แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมสมัยใหม่

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) เป็นแนวคิดที่จะใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครอง และกำหนดกลไกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการจัดองค์กรบริหารรัฐ (อ้างถึง : เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ 2546)

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมสมัยใหม่มีพัฒนาการจากหลักการพื้นฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมในยุคแรกและยุคกลาง อาทิ ประชญาว่าด้วยกฎหมายธรรมชาติ ประชญาว่าด้วยสัญญาประชาคมที่เน้นความเสมอภาคของบุคคล แต่กลับกลายเป็นเพียงหลักการในอุดมคติหาได้มีผลในทางปฏิบัติไม่ เพราะคนรายนำเอาหลักความเสมอภาคเอารัดเอาเปรียบคนจน ดังนั้นรัฐธรรมนูญสมัยใหม่จึงเน้นการที่รัฐธรรมนูญต้องบังคับให้รัฐลงไปคุ้มครองคนที่ด้อยกว่าในสังคม เพื่อสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมตามความเป็นจริงให้เกิดขึ้น

และกล่าวได้ว่าพัฒนาการแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมสมัยใหม่นั้น เน้นการแก้ไขข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกรอบในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม ดังนี้

- 1) ต้องการใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรมาจำกัดอำนาจของผู้ปกครองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 2) ต้องการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยคุ้มครองคนที่อ่อนแอกว่า
- 3) ต้องการสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในการจัดการบ้านเมืองโดยเฉพาะระบบการเมือง

2.2.6) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีรัฐธรรมนูญนิยม ดังนี้

1) ทฤษฎีสัญญาประชาคม

แนวคิดสำนักกฎหมายฝ่ายธรรมชาติถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดแนวคิดสัญญาประชาคม โดยแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อนักปราชญ์หลายท่าน เช่น จอห์น ล็อก (John Locke) นักปราชญ์ชาวอังกฤษ ได้มีความเห็นสนับสนุนแนวคิดกฎหมายธรรมชาติโดยเขาได้ให้ความเห็นว่า “...รัฐทั้งหลายโดยธรรมชาติย่อมมีกฎหมายธรรมชาติปกครองอยู่ ซึ่งผูกพันด้วยบุคคลทุกคนด้วยเหตุผลอันได้แก่ กฎหมายที่ทำให้มนุษย์มีความเท่าเทียมกัน มีอิสรภาพที่จะไม่มีใครได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต แก่เสถียรภาพและแก่ทรัพย์สินจากบุคคลอื่น...” จากความเห็นดังกล่าวพบว่า ล็อกได้ใช้ปรัชญาแบบเหตุผลมาวิเคราะห์สังคม การเมือง โดยแนวคิดที่ว่ามนุษย์และสังคมแยกกันไม่ได้และการที่มนุษย์มารวมตัวกันตามธรรมชาติเนื่องด้วยมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น มนุษย์จึงตกลงรวมตัวกันเป็นสังคมทำให้เกิดสัญญาสังคมขึ้น (Social Contract) โดยมนุษย์แต่ละคนยินดีที่จะละสิทธิเสรีภาพในการที่จะบังคับตนเองเมื่อมีการละเมิดสิทธิมาเป็นการบังคับโดยกฎหมาย ทั้งนี้ไม่ได้เป็นการละสิทธิเสรีภาพทั้งหมดให้สังคม คงให้แต่เฉพาะสิทธิเสรีภาพบางประการเพื่อความผาสุกร่วมกันของสังคม (ผศ.ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์, รายงานการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเนื้อหาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550)

2) หลักความเป็นสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากหากได้วิเคราะห์โดยทฤษฎีบริสุทธิ์แห่งกฎหมายที่ว่า กฎเกณฑ์ที่ให้อำนาจออกกฎหมายที่อ่อนโยมสูงกว่ากฎหมายที่ออกมา โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดถึงองค์กรที่ใช้อำนาจทางการเมืองในการปกครองรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ตลอดจนกำหนดรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงส่งผลให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่อยู่เหนือกฎหมายทั้งหลายที่รัฐธรรมนุญสร้างขึ้น

3) ทฤษฎีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย

เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการผูกขาดการใช้อำนาจโดยวิธีที่มีชอบ จึงได้เกิดแนวคิดการแบ่งแยกอำนาจขึ้นโดยมองเตสกีเออ (Montesquieu) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสได้เสนอแนวคิดในการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 อำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการเพื่อทำให้เกิดดุลยภาพของอำนาจไม่มีการผูกขาดอำนาจอยู่ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งสามอำนาจมิได้แบ่งแยกกันโดยเด็ดขาด หากแต่มีการถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างกัน (Checks and Balances) และเพื่อให้สิทธิเสรีภาพประชาชนได้รับความคุ้มครองจากการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐ จึงต้องไม่มีอำนาจใดอยู่เหนืออำนาจอื่นๆ อย่างเด็ดขาด

นอกจากนี้มองเตสกีเออ ได้เสนอแนวคิดในการแบ่งแยกบุคคลผู้ใช้อำนาจแต่ละอำนาจให้เป็นอิสระจากกัน ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ ถือได้ว่าเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐไม่ให้มีอำนาจมากเกินไปจนสามารถใช้อำนาจมากระทบสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลได้

4) หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐถือเป็นหลักการสำคัญในการปกครองประเทศโดยที่บุคคลทุกคนและทุกชนชั้น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยอมอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองและกฎหมายที่กำหนดขึ้นไว้ก็ต้องชอบด้วยทำนองคลองธรรม จึงจะถือเป็นกฎหมายที่เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐตามอำเภอใจ หลักการของหลักนิติรัฐ มีอยู่สามประการตามแนวคิดของ A.V.Dicey (1835 - 1933) ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพที่จะได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย ดังนี้คือ

1) กฎหมายของบ้านเมืองย่อมมีความสำคัญยิ่งใหญ่และเด็ดขาดกว่าอำนาจอื่น บุคคลจะถูกลงโทษแต่เฉพาะเมื่อได้กระทำการอันเป็นความผิดตามกฎหมายเท่านั้น จะถูกลงโทษเพราะเหตุอื่นไม่ได้ และผู้ที่วินิจฉัยว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือไม่ก็คือ ศาลยุติธรรมเท่านั้น

2) บุคคลทุกคนยอมอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมือง ซึ่งได้รับการบังคับรับรองโดยศาลยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

3) กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นเพียงการรองรับสิทธิของมนุษย์ตามที่ศาลได้รับรองและบังคับบัญชาให้เท่านั้น กล่าวคือกฎหมายที่รัฐสภาออกมาเป็นกฎหมายที่กำหนดฐานะของบุคคลที่มีอยู่ตามกฎหมายมิใช่เพียงแต่จะรับรองจากตัวหนังสือในรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากแต่จะต้องให้บุคคลผู้ถูกละเมิดมีทางแก้ไขโดยใช้สิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดหรือผู้กระทำละเมิดต่อศาลตามกฎหมายอื่นของบ้านเมืองได้ด้วย

จากหลักนิติรัฐแสดงถึงการจำกัดอำนาจขององค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐมิให้ใช้อำนาจโดยมิชอบซึ่งเท่ากับเป็นการคุ้มครองป้องกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยคำนึงถึงระบอบปกครองเสรีประชาธิปไตยที่ปกครองด้วยรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดเพื่อค้ำประกันและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพบุคคลเป็นประการสำคัญ นับได้ว่าหลักนิติรัฐเป็นหลักการขั้นมูลฐานอันสำคัญของหลักรัฐธรรมนูญนิยมที่ประชาชนยอมมีสิทธิเสรีภาพอย่างบริบูรณ์ภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด

5) วัตถุประสงค์ของทฤษฎีรัฐธรรมนูญนิยม

จากแนวความคิดรากฐานของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมข้างต้น ได้นำมาสู่แนวคิดในการจัดทำรัฐธรรมนูญของรัฐสมัยใหม่ที่ประกอบด้วยกรอบ 3 ประการ คือ

1) การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 สิทธิและเสรีภาพประชาชนได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองไว้อย่างกว้างขวางกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ เป็นการนำสิทธิเสรีภาพที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติและสิทธิเสรีภาพใหม่ๆ มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการ

2) การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

เพื่อแสวงหาการจัดรูปแบบขององค์กรการเมืองและกลไกบริหารบ้านเมือง โดยกำหนดวิธีการที่มีความมุ่งหมายจะจำกัดหรือลดข้อเสียที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมและการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือไม่ชอบธรรมของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ให้มากที่สุด ตามหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจ

3) การเสริมสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้รัฐบาล

การกำหนดมาตรการที่มีความมุ่งหมายทำให้องค์กรทางการเมืองมีประสิทธิภาพโดยการทำให้ “...องค์กรทางการเมืองฝ่ายบริหารสามารถมีแนวนโยบายโดยมีความเป็นผู้นำ...” ตามความเป็นจริงสภาพสังคมแต่ละประเทศย่อมประกอบด้วยกลุ่มผลประโยชน์หลากหลายซึ่งบางครั้งอาจขัดแย้งกับผลประโยชน์ของชาติโดยรวม ดังนั้นองค์กรบริหารต้องมีฐานะมั่นคงในช่วงเวลาหนึ่งที่เป็นไปเพื่อบริหารนโยบายนั้นให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างภาวะผู้นำให้กับนายกรัฐมนตรีควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองและมีกลไกหรือมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐด้วย

2.3 แนวคิดรับฟังความคิดเห็น

ที่มาของแนวคิดของการรับฟังความคิดเห็น ประเทศในภาคพื้นยุโรป ศาลปกครองทำหน้าที่ตรวจสอบเป็นหลัก เมื่ออำนาจฝ่ายบริหารซับซ้อนขึ้นจึงริเริ่มมาตรการไต่สวนสาธารณะขึ้นมาเพื่อเสริมกับการควบคุมตรวจสอบของศาลปกครองที่มีอยู่ ส่วนประเทศในระบบแองโกล-อเมริกัน ไม่มีระบบศาลปกครองจึงไม่มีการพัฒนากฎหมายปกครอง มาตรการไต่สวนสาธารณะจึงถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย แม้ว่าจะมีการปรุงแต่งวิธีการทางเทคนิคทางกฎหมายแต่เห็นว่าจะไม่เกิดประโยชน์จึงหันมาใช้วิธีเดิม การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามหลักสากลที่ใช้อยู่ในบรรดาประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งหลายนั้นมีสองแนวทาง แนวทางที่หนึ่ง เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยผ่านผู้แทนราษฎร และแนวทางที่สอง เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้เสียกับการตัดสินใจของรัฐโดยตรง โดยใช้ทั้งสองแนวทางควบคู่กันไป แนวคิดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนถูกนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นครั้งแรก โดย พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 17 และ มาตรา 18 ที่กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนที่จะกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใด การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสาระสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นการปกครอง “โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทำให้ฝ่ายบริหารได้รับข้อมูล หรือความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับเรื่องที่น่าออกรับฟังเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินการอย่างไรกับเรื่องที่น่าออกรับฟังนั้น และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและเพียงพอในการป้องกันหรือเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น

แนวคิดของการรับฟังความคิดเห็น

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจดังกล่าวควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม ซึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น สามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบและมีระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ คือ การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติ การควบคุมโดยประชาชน

การให้ความหมาย

การสอบถามสาธารณะ Public inquiry หรือการไต่สวนสาธารณะ หมายถึง มาตรการทางการปกครองที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบหรือความเสียหายในเรื่องนั้นๆ ได้แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง คัดค้าน ก่อนที่ฝ่ายบริหารจะออกกฎหมายหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นๆ โดยให้องค์กรหรือบุคคลที่มีความเป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

ประชาพิจารณ์ Public Hearing ชื่อเรียกใหม่ของการไต่สวนสาธารณะ หมายถึง การที่หน่วยงานของรัฐจัดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการของรัฐก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่น ทำในวงกว้างเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สะท้อนความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริงก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ซึ่งวิธีการดังกล่าวเหมาะสมกับบางสถานการณ์เท่านั้น จึงทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มผู้ค้านซึ่งบ่อยครั้งอันเป็นสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับหลักสากลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

การรับฟังความคิดเห็น คือการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นที่ยอมรับกันเป็นสากลว่า การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอแก่ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน รวมทั้งให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่รอบด้านเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ปัญหา และร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ผู้มีสิทธิแสดงความคิดเห็น หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ หรือผู้สนใจทั่วไป

รูปแบบของการรับฟังความคิดเห็น

1. การสำรวจความคิดเห็น

- 1) การสัมภาษณ์รายบุคคล (Survey Polls)
- 2) การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร ทางเว็บไซต์ หรือทางอื่นใด (Written Comment หรือ Paper Hearing)
- 3) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ
- 4) การสนทนากลุ่มย่อย

2. การประชุมปรึกษาหารือ

- 1) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing)
- 2) การอภิปรายสาธารณะ (Question and Answer Session)
- 3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
- 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Seminar or Workshop)
- 5) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

2.4 แนวคิดระบอบประชาธิปไตย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข คำว่า “ประชาธิปไตย” แปลว่า ประชาชนเป็นใหญ่ คือการที่ประชาชนมีอำนาจอธิปไตย หรือมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน แต่ประชาชนทั้งหมด จะเข้าไปปกครองบริหารประเทศทั้งหมดด้วยตนเองย่อมเป็นไปได้ จึง ต้องมอบอำนาจอธิปไตยให้แก่ตัวแทนที่ตนเลือกเพื่อให้ไปทำหน้าที่แทน

ระบอบประชาธิปไตยประกอบไปด้วย หลักการสำคัญ 5 ประการ

ประการแรก หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Popular sovereignty) ประชาชนเป็นผู้กำหนดผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง

ประการที่สอง หลักเสรีภาพ (Liberty) ระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพทั้งในการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ประการที่สาม หลักความเท่าเทียม (Equality) มนุษย์เกิดมาควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในเรื่องโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและ ความรู้ความสามารถเพื่อให้ประชาชนสามารถปกป้องประโยชน์ของตนได้

ประการที่สี่ หลักกฎหมาย (Rule of law) ปรัชญาสำคัญของกฎหมายคือชนชั้นใดเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ย่อมเพื่อประโยชน์ของชนชั้นนั้น ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยที่ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้งจึงกำหนดให้ประชาชนมีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ประการที่ห้า หลักเสียงข้างมาก (Majority rule, minority right) ยึดหลักที่ว่า การตัดสินใจใดๆทางการเมืองต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ จึงกำหนดให้เสียงข้างมากเป็นการตัดสิน

การปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้น หากจำแนกตามลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมมีเสียงการบริหารราชการแผ่นดินของประชาชนแล้ว พอจำแนกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมมีเสียงในการบริหารราชการแผ่นดินโดยตรง ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการควบคุมบริหารราชการแผ่นดินโดยตนเองโดยตรง ไม่จำเป็นต้องมีผู้แทน
2. การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมมีเสียง ในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยทางผู้แทน ประชาชนจะเลือกผู้แทนของตน ไปมีส่วนร่วมมีเสียงในการบริหารราชการแผ่นดินแทนตน และปวงชนทั้งชาติ อันเป็นการปกครองโดยอาศัยเสียงข้างมากของบรรดาผู้แทน ซึ่งประชาชนทั้งประเทศเลือก รวมกันเป็นรัฐสภานั้นเอง

3. การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีเสียงในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยทางกึ่งผู้แทน มีหลักการเดียวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนเลือกตั้งผู้แทนของตน เข้าไปบริหารราชการแผ่นดิน เพียงแต่ในการปกครองแบบนี้ได้นำเอาวิธีการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรงมาผสมเข้าด้วย ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสียง

อำนาจอธิปไตย ย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละระบอบการปกครอง ตัวอย่างเช่น ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อำนาจอธิปไตยเป็นของพระมหากษัตริย์ คือ กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นต้น

ประเภทของอำนาจอธิปไตย ได้มีการพิจารณาถึงการจำแนกประเภทของอำนาจอธิปไตย ซึ่งอาจแยกอำนาจอธิปไตยในแง่ของการใช้ออกได้เป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. **อำนาจอธิปไตยทางกฎหมาย** กล่าวได้ว่าอำนาจอธิปไตยทางกฎหมายก็คือ อำนาจสูงสุดในการออกกฎหมายนั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นอำนาจสูงสุดภายในรัฐ ซึ่งรัฐมีอำนาจที่จะออกกฎหมายบังคับให้มีการปฏิบัติตามและองค์การที่มีอำนาจดังกล่าวได้แก่ รัฐสภา และกฎหมายที่ออกมาได้รับการรับรองว่ามีผลบังคับใช้ในศาล จอห์น ออสติน (John Austin) ชาวอังกฤษได้อธิบายว่า สภาผู้แทนราษฎรอังกฤษเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยตามกฎหมายเพราะเป็นองค์การเดียวที่มีอำนาจออกกฎหมายได้ และกฎหมายที่ผ่านสภาแล้ว จะไม่มีองค์การอื่นใดบอกเลิกล้มล้างได้ ฉะนั้นอำนาจอธิปไตยทางกฎหมายจึงเป็นเรื่องของรัฐสภา

2. **อำนาจอธิปไตยทางการเมือง** หมายความว่าอำนาจอธิปไตยโดยทางการเมืองเป็นความคิดเห็นของประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้ง ฉะนั้นในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงถือว่าอำนาจอธิปไตยทางการเมืองมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการแสดงออกที่อำนาจอธิปไตยทางการเมืองของประชาชน นั่นก็คือการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อเลือกผู้แทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตยทางกฎหมายโดยผ่านทางรัฐสภาและผู้แทนราษฎรนี้ได้รวมกันขึ้นเป็นสภานิติบัญญัติ ซึ่งมีหน้าที่ในการออกกฎหมายใช้บังคับภายในประเทศได้เป็นการทั่วไป

3. **อำนาจอธิปไตยตามข้อเท็จจริง** ในกรณีที่เกิดการปฏิวัติ (Revolution) หรือรัฐประหาร (Coup d'état) ขึ้นภายในรัฐ จะเห็นได้ว่าอำนาจการปกครองของรัฐจะเกิดมีขึ้นขึ้นมา กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยจะตกอยู่กับทั้งฝ่ายรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายกับคณะปฏิวัติหรือคณะรัฐประหารอีกคณะหนึ่ง และเมื่อเกิดการช่วงชิงอำนาจกันขึ้นทำให้เกิดรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย (De jure government) ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมาย ส่วนคณะบุคคลที่ทำการปฏิวัติหรือรัฐประหาร ก็พยายามจัดตั้งอำนาจเพื่อที่จะปกครองรัฐต่อไป ซึ่งบุคคลคณะนี้จะมีอำนาจอธิปไตยตามข้อเท็จจริง และหากคณะปฏิวัติหรือคณะรัฐประหารจัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นมา ก็จะเรียกคณะรัฐบาลตามข้อเท็จจริง (De facto government) และถ้าคณะที่ยึดอำนาจการปกครองมาจากคณะรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถประสพชัยชนะ คือสามารถยึดอำนาจการปกครองมาจากรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายได้เป็นผลสำเร็จเด็ดขาด กล่าวคือ สามารถรักษาความสงบภายในประเทศไว้ได้ และประชาชนส่วนใหญ่ให้ความเคารพเชื่อฟังต่อคณะผู้ปกครอง ที่ได้อำนาจมาด้วยการปฏิวัติหรือรัฐประหาร

รวมทั้งนานาประเทศให้การรับรอง (Recognition) ต่อรัฐบาลของคณะปฏิวัติหรือคณะรัฐประหารก็จะทำให้รัฐบาลตามข้อเท็จจริงกลายเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมาย

4. อำนาจอธิปไตยตามนิตินัย ได้แก่อำนาจอธิปไตยซึ่งรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้ใช้ในการปกครองประเทศ รัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายได้แก่รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาตามกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายกล่าวคือ เป็นรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐสภา ซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมา หมายความว่า เป็นรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

5. อำนาจอธิปไตยภายนอก ได้แก่ความเป็นอิสระเสรีของรัฐที่จะดำรงอยู่ได้ปราศจากการควบคุมหรือการแทรกแซงจากรัฐอื่น หมายความว่า รัฐนั้นมีอำนาจอธิปไตยในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับรัฐอื่น เช่น สามารถทำข้อตกลง ทำสนธิสัญญาให้สัตยาบัน รวมทั้งการประกาศและการยุติสงครามหรือกล่าวโดยสรุปได้ว่า อำนาจอธิปไตยภายนอกก็คือ ความเป็นเอกราชของรัฐนั้นนั่นเอง

สำหรับราชอาณาจักรไทย ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น อำนาจอธิปไตยจึงเป็นของประชาชน

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาคครั้งนี้มีระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- วิธีการศึกษา
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การวิเคราะห์ข้อมูลและหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล
ซึ่งรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย มีดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรและพื้นที่ คือ ประชาชนในเขตเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่น
- กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
 - กลุ่มองค์กร
 - นักการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง
 - พรรคการเมือง
 - ประชาชนผู้มีสิทธิ ร้อยละ 0.05

3.2 วิธีการศึกษา

1. การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี/ เอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. การมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจกรรม
3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
4. การจัดเวทีเสวนา
5. สันทนาการกลุ่ม ประมาณกลุ่มละ 1 ครั้ง
6. สัมภาษณ์เชิงลึก แกนนำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กลุ่มและองค์กร 3-5 กลุ่ม
7. แบบสำรวจประชามติ จำนวน 1,200 ชุด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจ
2. แบบสัมภาษณ์
3. แบบสนทนากลุ่ม
4. กล้องถ่ายรูป เทปบันทึก สมุดบันทึก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การอธิบายเชิงพรรณนาตามโจทย์หรือคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ แนวคิด ทฤษฎีและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
2. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การอธิบายร้อยละแบบเปอร์เซ็นต์ไทล์

• หน่วยในการวิเคราะห์

1. คณะรับฟังความคิดเห็น
2. กกต. แบ่งเป็น
 - กกต. เขตละ 3 คน แบ่งเป็น 4 เขต
 - กกต. จังหวัด
3. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หน่วยละประมาณ 10 คน
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - เทศบาล 36 แห่ง
 - อบจ. 1 แห่ง
 - อบต 202 แห่ง
5. พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง
6. นักการเมือง (ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง / สจ. / สท. / ส.อบต.)
7. องค์กรประชาชน
 - สถาบันพัฒนาประชาชน
 - เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ
 - กลุ่มอีสานกู่ชาติ
 - กลุ่ม 19 ก.ย.ต่อต้าน คมช.
 - เครือข่ายสมาพันธ์ประชาธิปไตยเพื่อประชาชน
 - กลุ่มพระสงฆ์ (เรื่องบรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ)
 - กลุ่มสภาเกษตรกร
 - กลุ่มสมาพันธ์เกษตรกร
 - กลุ่ม อสม., กลุ่มสตรี, กลุ่มกรรมการชุมชนเมือง, กลุ่มกรรมการหมู่บ้าน
8. หน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงมหาดไทย)
 - ผู้ว่า หัวหน้าส่วนราชการ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ
 - ระดับจังหวัด หน่วยเลือกตั้ง
9. สื่อมวลชน
 - หนังสือพิมพ์เสียงอีสาน, อีสานนิวส์, ขอนแก่นนิวส์, อีสานปีสวีค
 - รายการวิทยุ (รายการนายแดง, เจริญลักษณ์ เพชรประดับ)
 - รายการโทรทัศน์, อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

บทที่ 4

ผลการศึกษาคำเคลื่อนไหวกวทางการเมือง

ในการศึกษาคำเคลื่อนไหวกวทางการเมือง พื้นที่ จ.ขอนแก่น คณะผู้ศึกษาได้มีการเข้าร่วมสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม การจัดเวทีเสวนา และติดตามข่าวสารคำเคลื่อนไหวกวผ่านสื่อมวลชน โดยแบ่งผลการศึกษา ออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 หลังจากมีประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ.2550 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550 ไปจนถึงการกำหนด “วันเผยแพร่” ร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 และวันออกเสียงประชามติตามประกาศของสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 19 สิงหาคม 2550

ช่วงที่ 2 หลังการออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ วันที่ 20 สิงหาคม 2550 ไปจนถึงก่อนมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 เป็นเวลา 2 เดือน คือ วันที่ 31 ตุลาคม 2550

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 กำหนดวันเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขต และนอกเขตในวันที่ 15-16 ธันวาคม และการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปจนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัดขอนแก่น วันที่ 25 ธันวาคม 2550 และภายหลังจากการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัด เป็นเวลา 1 เดือน คือ วันที่ 25 มกราคม 2551 รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

4.1 ความเคลื่อนไหวกวทางการเมืองช่วงที่ 1

หลังจากมีประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ว่าด้วยการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติ พ.ศ.2550 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550 ไปจนถึงการกำหนด “วันเผยแพร่” ร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 และ “วันออกเสียง” ประชามติตามประกาศของสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 19 สิงหาคม 2550 ประกอบด้วย ความเคลื่อนไหวกวทางการเมืองของภาคประชาสังคม นักวิชาการ ภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

4.1.1 ความเคลื่อนไหวกวทางการเมืองของภาคประชาสังคม

การจัดตั้ง สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตย วันที่ 6 ม.ค. 2550 ที่ห้องประชุมอาคารขวัญมอ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มผู้ประสานงานสมัชชาเพื่อประชาธิปไตยภาคอีสาน ร่วมแถลงข่าวการจัดตั้ง สมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตย โดยมีแกนนำสมัชชาประชาชน 12 จังหวัดภาคอีสาน จำนวน 55 คน เข้าร่วมสรรหาคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบรัฐบาล ถ่วงดุลอำนาจรัฐ ตั้งแต่การเมืองระดับชาติถึงการเมืองท้องถิ่น โดยมีนายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ นักวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นายไชยวัฒน์ สินสุวงศ์ ประธานเครือข่ายสมัชชาประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และนายสมภพ บุญนาค แกนนำเครือข่ายประชาชน จ.ขอนแก่น การจัดตั้งดังกล่าวเป็นการแสดงจุดยืนทางการเมือง เพื่อให้เกิดสมัชชาภาคประชาชนอย่างถาวร โดยตัวแทนจากแต่ละจังหวัดเสนอโครงการและเป้าหมายภารกิจเพื่อนำเสนอในที่ประชุมใหญ่ภายใน 30 วัน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการอีสานกู้ชาติ วันที่ 3 ก.พ. ที่ห้องประชุมฟ้าม้าย โรงแรมโซฟิเทลราชาออคิต จ.ขอนแก่น ขบวนการอีสานกู้ชาติ นำโดยนายไทรกร พลสุวรรณ และนายเทพนม ศิริวิทยา รักษ์ เปิดแถลงข่าว เนปาลโมเดล ยุทธศาสตร์ดึงข้าราชการเข้าสู่ระบอบทักษิณ เป้าหมายล้มรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และรัฐบาล-คมช. ตัดสถาบันกษัตริย์และทหารออกจากการเมืองอย่างถาวร ซึ่งเนื้อหาในการแถลงข่าวมีการกล่าวถึงเนปาลโมเดลมีเป้าหมายสูงสุด คือการตัดสถาบันกษัตริย์และทหารออกจากการเมืองอย่างถาวร ทั้งนี้ ขั้นตอนและวิธีการของเนปาลโมเดล นายไทรกร อธิบายว่า เริ่มต้นจาก กลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ทางการเมืองจากการยึดอำนาจระบอบทักษิณเมื่อ 19 กันยายนปีที่แล้ว โดยกลุ่มดังกล่าวได้สนับสนุนงบประมาณและบุคลากร โดยได้แบ่งภารกิจกันอย่างชัดเจน

ในวันที่ 8 ก.พ.2550 ที่ศาลาประชาคม จ.ขอนแก่น คณะอนุกรรมการสนับสนุนการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวร ร่วมกับคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) ภาคอีสาน ได้จัดเวที ประชาชนอีสานกับการปฏิรูปสังคมและการเมืองไทยขึ้น โดยมีเครือข่ายต่าง ๆ จากภาคอีสานเข้าร่วมประมาณ 200 คน ในเวทีดังกล่าวได้มีการเสวนาสถานการณ์และความเคลื่อนไหวต่อการปฏิรูปสังคมและการเมืองไทย โดยมี รศ.ดร.วิทยากร เชียงกุล ประธานกรรมการอำนวยการมีส่วนร่วม, นายพิภพ ธงไชย พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย, นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ประธานอนุกรรมการเตรียมจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและยกร่างแผนพัฒนาการเมือง และนายพิพัฒน์ชัย พิมพ์หิน ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน(กป.อพช.) ภาคอีสาน

ในวันที่ 19 มี.ค. 2550 ที่อนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สวนสาธารณะรัชดา เทศบาลนครขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น กลุ่มสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมอีสาน (กสส.) และสหพันธ์เยาวชนอีสาน (สยส.) ประมาณ 30 คนได้รวมกันเพื่อเรียกร้องให้คณะมนตรีความมั่นคงยกเลิก กฎอัยการศึกจังหวัดที่เหลือ 35 จังหวัดทั่วประเทศ และแสดงจุดยืนไม่เอารัฐธรรมนูญฉบับเผด็จการ คมช. กลุ่มดังกล่าวมีการแจกแถลงการณ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งโชว์ป้ายข้อความให้ยกเลิกกฎอัยการศึก และกดดันให้ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี, พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ประธาน คมช.และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี รับผิดขอต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และทำการเพิกถอนกฎอัยการศึก และขู่จะทำลายอนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยอ้างว่าเป็นบิดาแห่งการเผด็จการ ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชน

ในวันที่ 28 มีนาคม 2550 ที่วัดหนองแวง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ได้มีการประชุมคณะสงฆ์ครั้งที่ 1 ภาค 9 โครงการพิทักษ์และส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะรอง เจ้าคณะภาค จังหวัดและอำเภอเลขานุการเจ้าคณะภาค จังหวัด และอำเภอ เจ้าคณะตำบล ร่วมประชุมกว่า 1,000 รูป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางในการนำเสนอนโยบายระเบียบและกฎหมายอุปถัมภ์ส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อรัฐบาล

เครือข่ายท้องถิ่นร่วมร่างรัฐธรรมนูญและปฏิรูปการปกครองภาคอีสาน ได้มีการเคลื่อนไหวในวันที่ 2 เมษายน 2550 ที่ห้องประชุมสำนักชลประทานที่ 6 อ.เมือง จ.ขอนแก่น มูลนิธิกองทุนเพื่อสังคมไทย เครือข่ายท้องถิ่นร่วมร่างรัฐธรรมนูญและปฏิรูปการปกครองภาคอีสาน ได้ทำการจัดสัมมนาโครงการท้องถิ่นร่วมร่างรัฐธรรมนูญและปฏิรูปการปกครอง โดยมีตัวแทนท้องถิ่นจากภาคอีสานเข้าร่วมการสัมมนาในครั้งนี้ ประมาณ 50 คน เครือข่ายมีความต้องการผลักดันให้มีการตั้งสภาประชาชน ซึ่งจะเป็นสภาคู่ขนานของสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งยังต้องการให้มีการผลักดันให้บรรจุสภาเกษตรกรในรัฐธรรมนูญขณะ

เดียวกันต้องการให้มีการตั้งศาลเกษตรกร ซึ่งศาลเกษตรกรจะทำงานควบคู่ไปกับศาลปกครอง คือมีหน้าที่ตัดสินปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเกษตรกร รัฐบาล หรือนายทุน นอกจากนี้ ต้องทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้น และจัดการหนี้สินของเกษตรกรที่เกิดขึ้นจากนโยบายรัฐ รวมทั้งการจัดโซนนิ่งทางการเกษตร โดยเรื่องทั้งหมดนี้จะมีการนำเสนอไปยังสภาร่างรัฐธรรมนูญ ให้ผลักดันเรื่องดังกล่าวบรรจุให้อยู่ในร่างรัฐธรรมนูญ

องค์กรภาคประชาชนโดยตัวแทน กป.อพช.อีสาน และสมัชชาสภาองค์กรชุมชนอีสาน ได้จัดเวทีเสวนาเพื่อคัดค้าน พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร และการอภิปรายข้อดี ข้อเสีย ร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 ในวันที่ 19 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เข้าร่วมเวทีประกอบด้วย 1) เครือข่ายรักษ์สิ่งแวดล้อม (องค์กรประชาชนที่คัดค้านเหมืองแร่โปแตช จ.อุดรธานี) 2) ชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน 3) นักวิชาการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น 4) ประชาชนทั่วไป รวมทั้งสิ้นประมาณ 50 คน

โดยสรุปเหตุผลขององค์กรภาคประชาชนในการคัดค้าน พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการลิดรอนสิทธิ เสรีภาพของประชาชน
- 2) ในกรณีที่มีการสั่งการที่ผิดพลาดผู้มีอำนาจใน พ.ร.บ. ไม่ต้องรับผิดชอบ
- 3) มีอำนาจซ้อนทับกับอำนาจประชาชนที่มาจากการเลือกตั้ง
- 4) แทรกแซงกระบวนการยุติธรรม ขาดกระบวนการไต่สวนและตัดสินโดยศาล (จับกุมเองได้

ไต่สวนเอง และตัดสินเองโดยทหาร)

โดยกระบวนการในการเคลื่อนไหวต่อต้าน พ.ร.บ. ฉบับนี้ จะมีการจัดเวทีแบบดาวกระจายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน พร้อมกับล่ารายชื่อประชาชนแต่ละกลุ่ม เน้นการอธิบายเหตุผลเจตนารมณ์ในการคัดค้านต่อต้าน พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงฯ ดังกล่าว ในเวทียังได้มีการแสดงจุดยืนในการไม่รับร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 เพราะมีหลักการสำคัญในการปฏิรูปการเมือง 4 ประการ คือ 1) ลดอำนาจรัฐ 2) เพิ่มอำนาจประชาชน 3) สร้างประชาธิปไตยกันได้ 4) สร้างความเป็นธรรมแก่ประชาชน ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 นั้นขัดกับหลักการลดอำนาจรัฐเพิ่มอำนาจประชาชน

และข้อคิดเห็น/ แลกเปลี่ยนจากประชาชนที่เข้าร่วม คือ ถ้ารัฐบาลอยากให้ประชาชนรับร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ก็ต้องยกเลิกการผลักดัน พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร เพราะ พ.ร.บ. ฉบับนี้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการต่อสู้กับอำนาจรัฐของประชาชนโดยตรง

ในวันที่ 11 สิงหาคม 2550 พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยจังหวัดขอนแก่นร่วมกับสถานข่าว ASTV ได้จัดเวทีเสวนาเรื่อง “รัฐธรรมนูญ กับการแก้ปัญหาท้องถิ่น” ณ ห้องประชุมภูพาน โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้เข้าร่วมเวที ทั้งหมดจำนวน 2,000 คน ประกอบด้วย

- 1) ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น 1,500 คน
- 2) เครือข่ายรักษ์สิ่งแวดล้อม (ประชาชนต่อต้านเหมืองแร่โปแตช จ.อุดรธานี) จำนวน 200 คน
- 3) เครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จำนวน 100 คน
- 4) เครือข่ายองค์กรภาคประชาชน จำนวน 200 คน

ประเด็นสำคัญในการเสวนา คือ การนำเสนอปัญหาของผู้ประกอบการค้าปลีก (โชรท์ห่วย) และปัญหาเกษตรกรรม ปัญหาการกระจายอำนาจและปัญหาสิทธิมนุษยชน โดยมีกรณีศึกษามานำเสนอข้อมูล ได้แก่

- กรณีเมืองโปแตช จ.อุดรธานี
- กรณีผู้ค้าปลีกรายย่อย

- กรณีปัญหาสิทธิชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติ
- กรณีปัญหาหนี้สินเกษตรกร

ต่อมาได้มีการจัดเวทีเสวนาเรื่อง “รัฐธรรมนูญ กับการแก้ปัญหาท้องถิ่น” และมีการร่วมกันจุดเทียนถวายพระพรสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ (เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา)

4.1.2 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มนักวิชาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยอาจารย์สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ ร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดเวทีเสวนา เรื่อง “...จับกระแสประชามติรัฐธรรมนูญ 2550...” ในวันที่พฤหัสบดีที่ 9 สิงหาคม 2550 เวลา 14.30 – 17.30 น. ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีผู้เข้าร่วมเวที รวมทั้งสิ้น 60 คน

ประเด็นสำคัญของเวที คือ การแถลงผลสำรวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 โดย อาจารย์สมพันธ์ เตชะอธิก หัวหน้าโครงการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550 จังหวัดขอนแก่น โดยการสนับสนุนของสถาบันพระปกเกล้า ได้ร่วมกับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำการสำรวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 จังหวัดขอนแก่น จำนวนประชาชน 1,200 คน แยกเป็นนักศึกษา จำนวน 400 คน ประชาชนในชุมชนเมือง จำนวน 400 คน ประชาชนในชุมชนชนบทรอบอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน ทั้งหมดเป็นผู้มีสิทธิลงประชามติในวันที่ 19 สิงหาคม 2550

ผลการสำรวจความคิดเห็นได้ดำเนินการเมื่อวันที่ 1 – 6 สิงหาคม 2550 พบว่า มีผู้อ่านรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ จำนวน 542 คน หรือ 45.17 % ยังไม่ได้อ่าน จำนวน 610 คน หรือ 50.53 % ไม่สนใจ จำนวน 48 คน หรือ 4 %

ผู้มีสิทธิลงประชามติรับรู้วันลงประชามติ จำนวน 1,137 คน หรือ 94.75 % ไม่ทราบ จำนวน 63 คน หรือ 5.25 %

รับรู้การออกเสียงประชามติจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ จำนวน 1,000 คน หรือ 83.42 % จากผู้นำชุมชน จำนวน 112 คน หรือ 9.33 % จากเพื่อนบ้าน/ คนในครอบครัว จำนวน 24 คน หรือ 2 % จากห้วคະແນน จำนวน 19 คน หรือ 1.58 % จากหน่วยงานราชการ จำนวน 3 คน หรือ 0.25 % ที่เหลือรับรู้จากแหล่งอื่นๆ

การเคลื่อนไหวเพื่อรณรงค์ให้เห็นชอบรัฐธรรมนูญ มีจำนวน 51 คน หรือ 4.25 % ชุมชนุมประท้วงไม่เห็นชอบกับรัฐธรรมนูญ จำนวน 27 คน หรือ 2.25 % พูดคุยกับเพื่อน/ ครอบครัว จำนวน 344 คน หรือ 28.67 % ไม่เคลื่อนไหว จำนวน 778 คน หรือ 64.83 %

ความตั้งใจไปลงประชามติ ประชาชน จำนวน 890 คน หรือ 74.17 % จะไปลงประชามติ ไม่ไป จำนวน 95 คน หรือ 7.92 % ไม่แน่ใจ จำนวน 215 คน หรือ 17.92 %

เมื่อถามถึงผู้มีสิทธิพลต่อการลงประชามติผู้มีสิทธิจะตัดสินใจด้วยตนเอง จำนวน 697 คน หรือ 58.08 % คนในครอบครัว / เครือญาติ มีสิทธิพล จำนวน 91 คน หรือ 7.58 % กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. จำนวน 46 คน หรือ 3.83 % สื่อมวลชน จำนวน 38 คน หรือ 3.17 % นักการเมือง/ ห้วคະແນน จำนวน 8 คน หรือ 0.67 % อื่นๆ จำนวน 8 คน หรือ 0.67 % มีผู้ไม่ไป/ ไม่แน่ใจว่าจะไปลงประชามติ จำนวน 312 คน หรือ 26 %

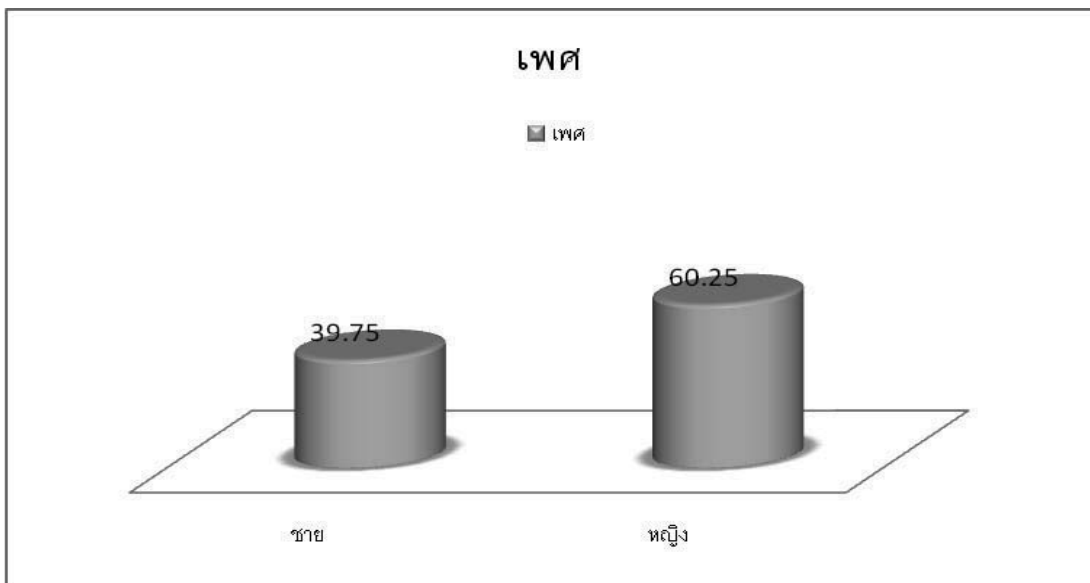
โดยสรุปผู้มีสิทธิลงประชามติอ่านรัฐธรรมนูญน้อยกว่าไม่อ่านประมาณ 5 % ไม่สนใจ 4 % รู้วัน
ลงประชามติประมาณ 95 % ผู้มีสิทธิส่วนใหญ่รู้เรื่องรัฐธรรมนูญและประชามติจากสื่อมวลชน ส่วนใหญ่ไม่ได้
เคลื่อนไหวกิจกรรม และ 74 % ไปลงประชามติ

คนขอนแก่นมีความรู้ ความเข้าใจในการลงประชามติและรัฐธรรมนูญค่อนข้างดี ดังแผนภูมิภาพ

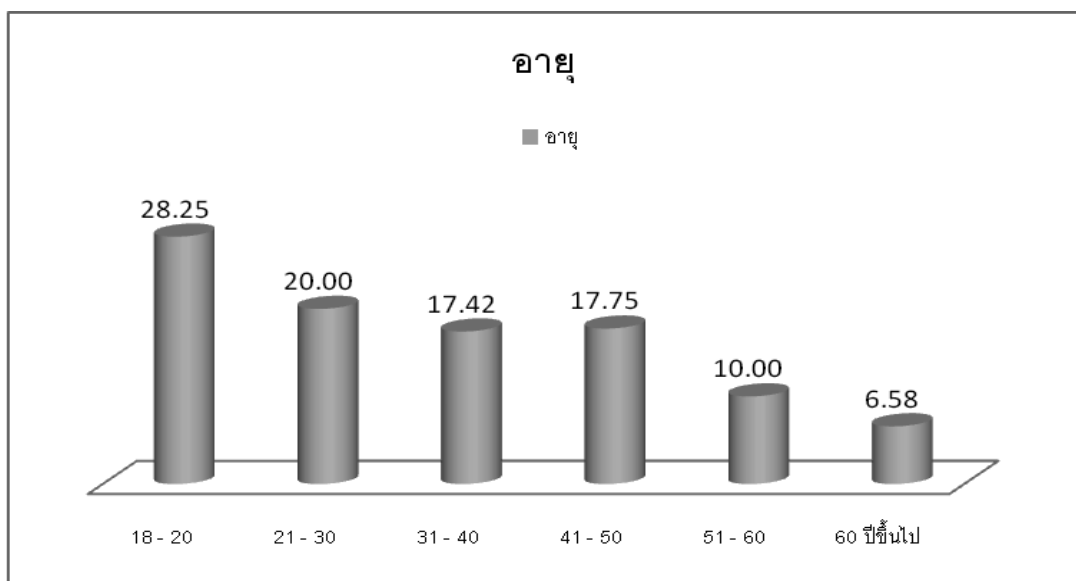
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 จ.ขอนแก่น
แบบสอบถาม 1,200 ชุด

แผนภูมิที่ 1 แสดงสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 จ.ขอนแก่น

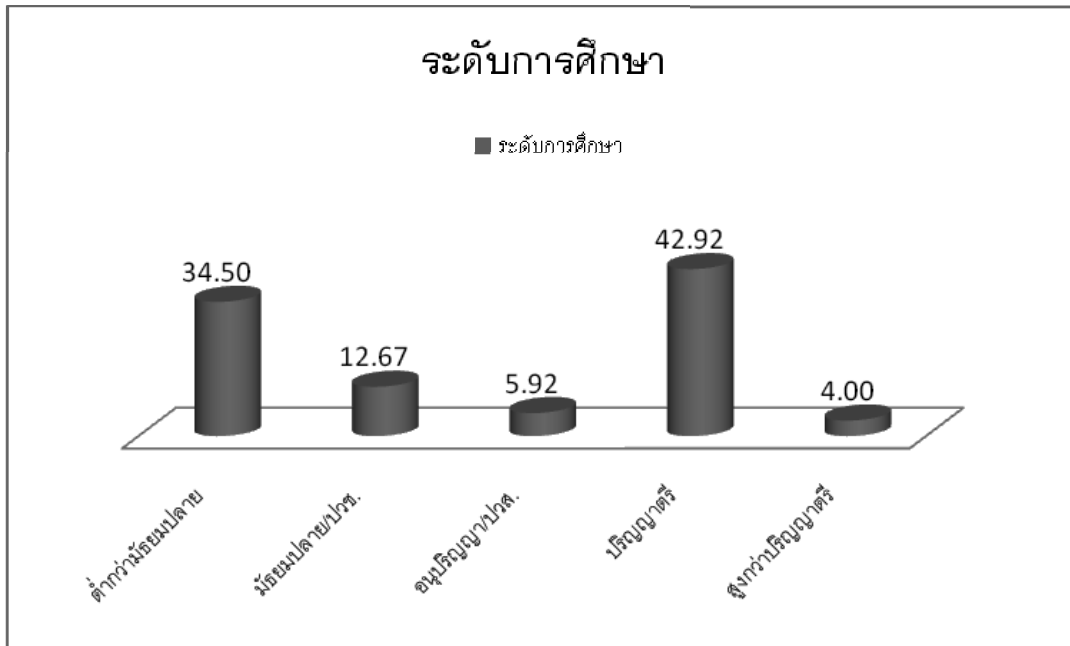
1. เพศ

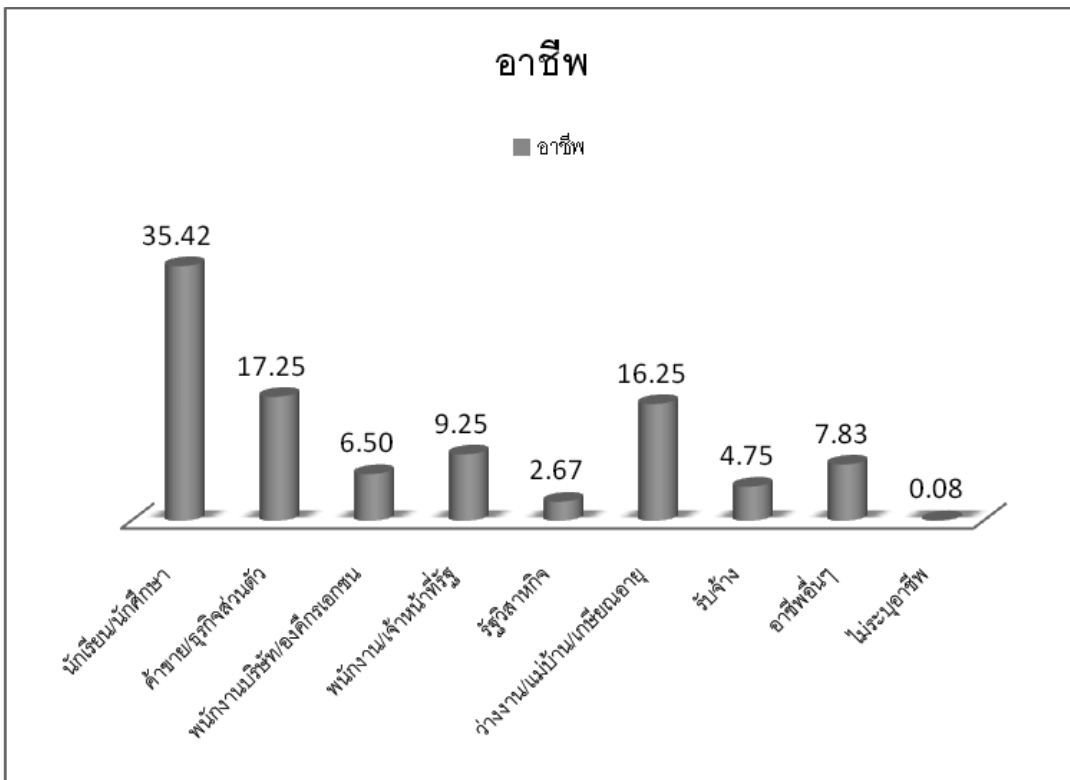
2. อายุ

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน (รวมทั้งที่กำลังศึกษาอยู่)

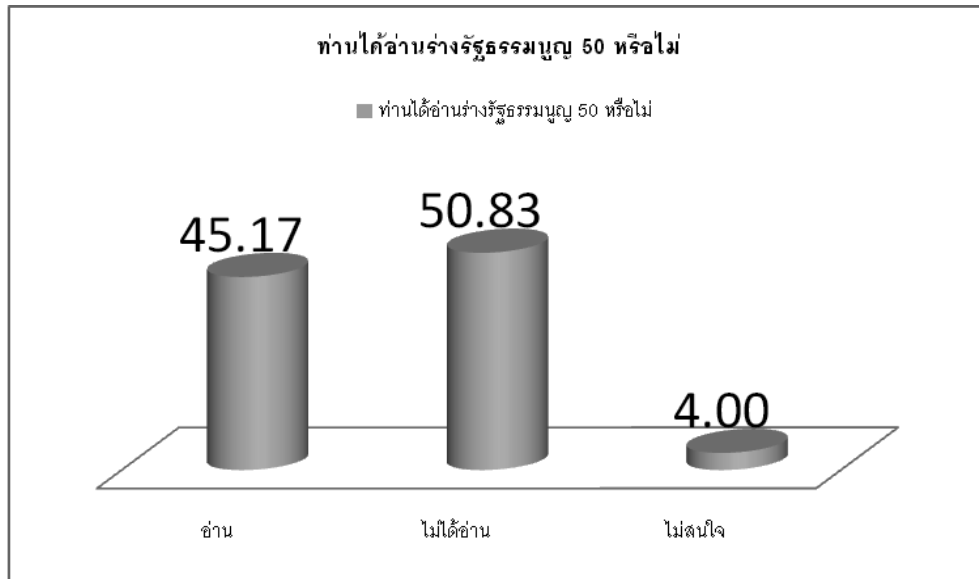

4. อาชีพ

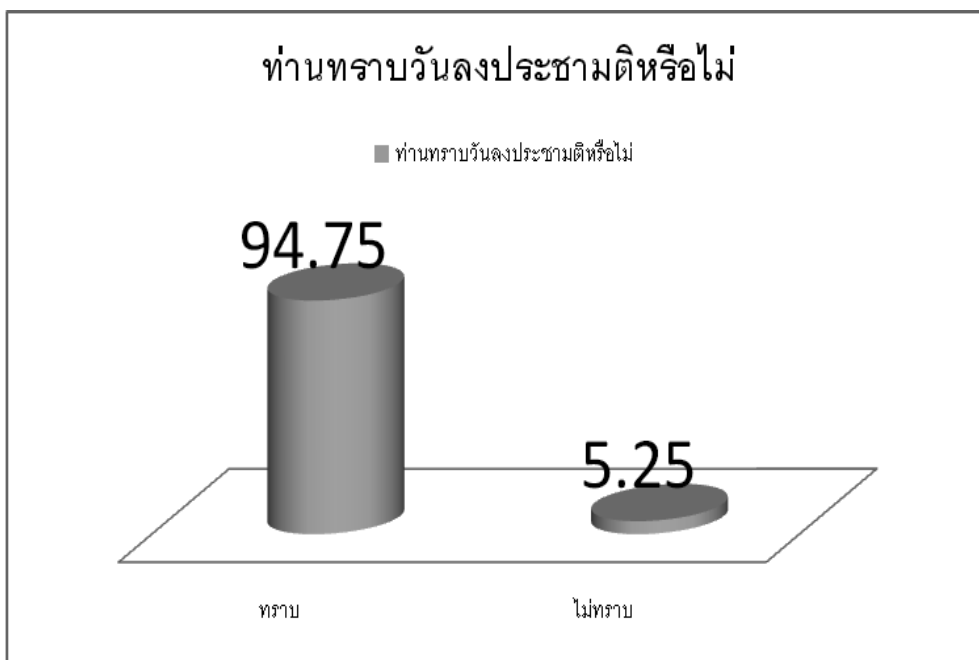

แผนภูมิที่ 2 แสดงผลการสำรวจความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ
จ.ขอนแก่น

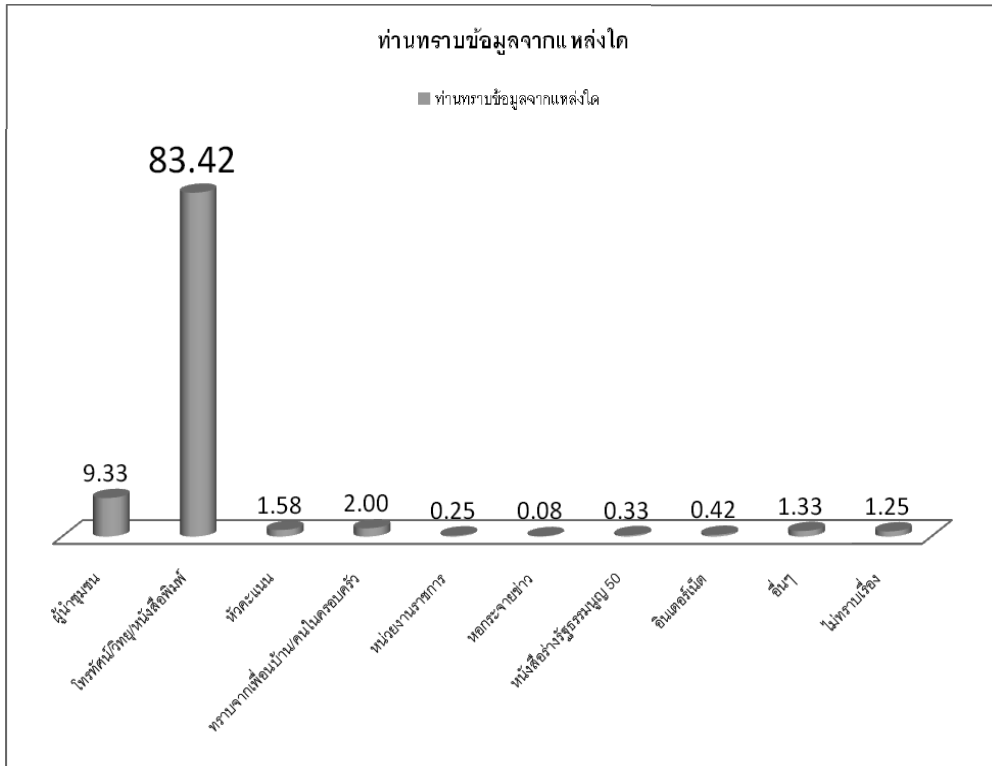
1. ท่านได้อ่านรัฐธรรมนูญ 50 หรือไม่?

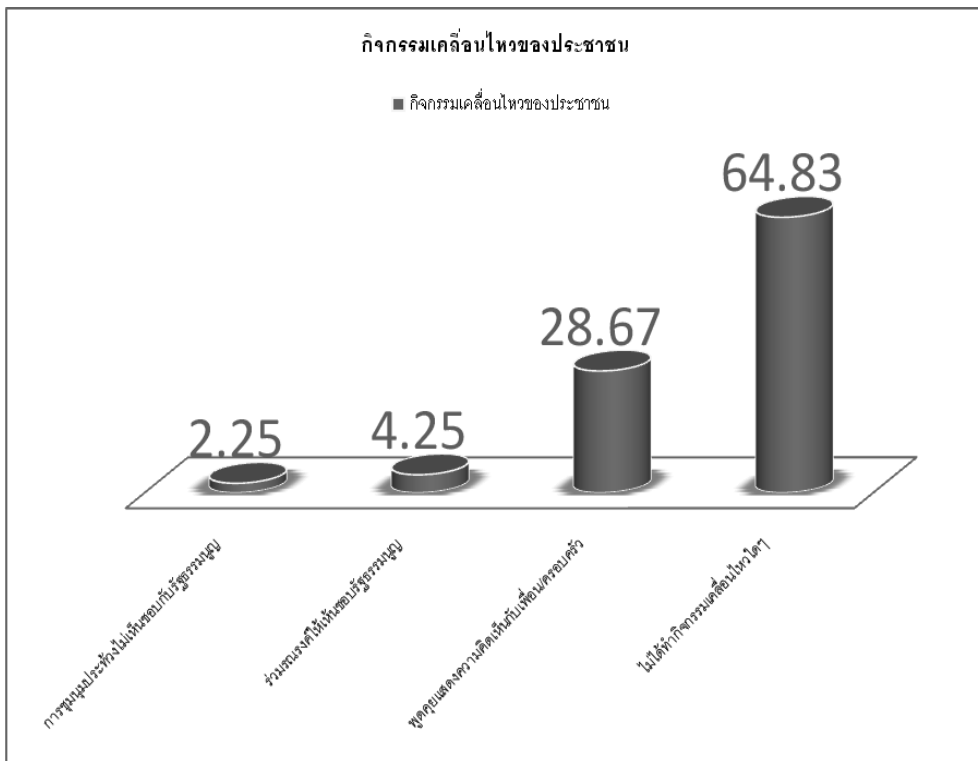
2. ท่านทราบวันลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 หรือไม่?

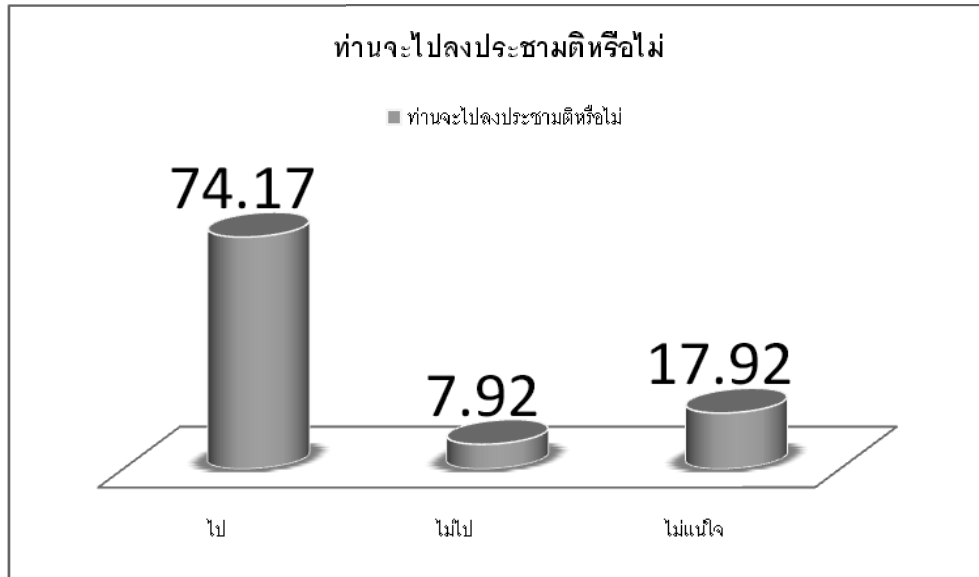
3. ท่านรับรู้ข้อมูลเรื่องการออกเสียงประชามติจากแหล่งใด?

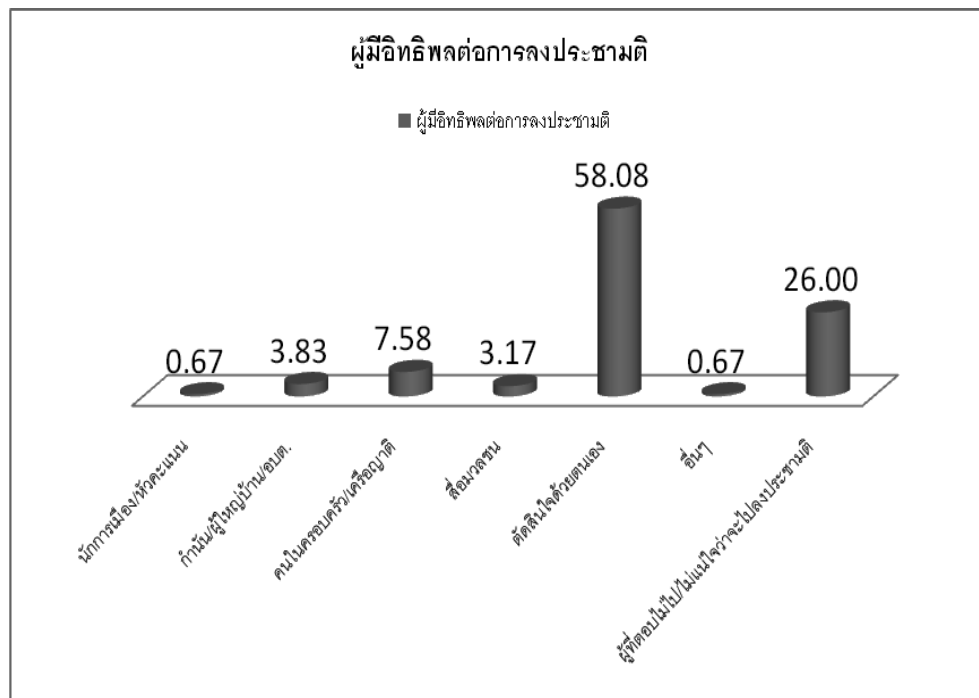
4. ท่านมีความเคลื่อนไหวในการออกเสียงประชามติ อะไรบ้าง?

5. ท่านจะไปลงประชามติ หรือไม่?

6. ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อท่านในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550

หลังจากการนำเสนอข้อมูลผลการสำรวจแล้ว ได้มีการเสวนาใน 4 ประเด็น ดังนี้

1) บรรยากาศความเคลื่อนไหวในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 50

2) บทบาทการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 50

3) พฤติกรรมการลงประชามติของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 50 (ข้อมูลจากผลสำรวจของคณะทำงาน)

4) แนวทางการพัฒนากระบวนการประชามติ

ทำให้ทราบถึงบรรยากาศทั่วไป การเคลื่อนไหวของประชาชน บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวทางการพัฒนากระบวนการประชามติและมีการถ่ายทอดเสียงสดทางรายการ “...เก็บตกอีสาน...” สถานีวิทยุกระจายเสียง FM103 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในวันที่ 25 ก.ค. 2550 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับสถานีวิทยุ FM 103 มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดเวทีเสวนา เรื่อง “รัฐธรรมนูญในมือท่าน! เห็นชอบหรือไม่ร่วมลงประชามติ 19 สิงหาคม 2550” ณ อาคารเรียนรวม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีผู้เข้าร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประมาณ 100 คน

ประเด็นในการเสวนาประกอบด้วย

1) สถานการณ์การชุมนุมต่อต้านรัฐประหาร มีข้อสรุปคือ

- ถ้าภาครัฐ ฝั่งตำรวจ ทหารไม่ได้ต่อบกลุ่มผู้ต่อต้านอย่างรุนแรง ไม่ใช่อาวุธก็จะมีเหตุการณ์วุ่นวาย และควรใช้มาตรการตามกฎหมายกับกลุ่มที่กระทำผิด
- การใช้อำนาจศาลอย่างยุติธรรมจะช่วยลดปัญหาของประเทศได้มาก
- สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือแต่ละฝ่ายต่างมีความแค้นต่อกันซึ่งเป็นอุปสรรคในการสร้างความสงบสุขของบ้านเมือง

2) เนื้อหารัฐธรรมนูญและความจำเป็นในการไปลงประชามติ มีข้อสรุปคือ

- รัฐธรรมนูญที่ผ่านๆ มาต่างก็เป็นฉบับที่ดีที่สุดในยุคสมัยนั้นๆ เมื่อเวลาเปลี่ยนไปรัฐธรรมนูญก็เกิดปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีฉีกรัฐธรรมนูญ และผู้ที่ใช้รัฐธรรมนูญก็ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง
- เปรียบเทียบนักการเมืองที่โก่งกินบ้านเมือง ขาดจริยธรรมเหมือนกับเชื้อโรค และรัฐธรรมนูญคือยาปฏิชีวนะที่นำมารักษาเชื้อโรค แต่พอนานเข้าเชื้อโรคก็มีอาการดื้อยากกล่าวคือรัฐธรรมนูญก็ไม่สามารถควบคุม กำจัดนักการเมืองชั่วได้ทั้งหมด
- การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นวงจรกล่าวคือ แก้ปัญหาการซื้อเสียง ด้วยการเปลี่ยนวิธีการจากการเลือกตั้งมาเป็นการสรรหา ส.ว. ซึ่งก็จะเกิดปัญหาตามมาคือ การที่มีคนที่ได้รับการสรรหาเป็นพวกพ้องเดียวกันกับผู้สรรหา
- รัฐธรรมนูญปี 2540 กระบวนการตรวจสอบมีความอ่อนแอ เปรียบเหมือนปลุกต้นไม้ตอนปลุกกล้าต้นตรงแต่ตอนท้ายเป็นทุนนิยมเผด็จการ รัฐธรรมนูญปี 2550 เพิ่มอำนาจนิติบัญญัติให้เท่ากับอำนาจบริหาร ทำให้กระบวนการตรวจสอบสามารถดำเนินการได้จริง

เปรียบเหมือนปลูกต้นไม้ตอนปลูกกล้าต้นคดเพราะมาจากการรัฐประหารแต่ตอนปลายเป็น
ประชาธิปไตยมากกว่าปี 2540

ข้อคิดเห็น / แลกเปลี่ยนจากผู้เข้าร่วมเวที

1) นักศึกษาแพทย์ ปี 1 กล่าวว่า ตนไม่รับร่างรัฐธรรมนูญเพราะกระบวนการสรรหา ส.ว. องค์กร
อิสระ ทำให้เกิดตุลาการภิวัตน์ และการปฏิรูปประชาธิปไตยไม่ควรมาจากเผด็จการ เพราะถ้าประชาชนรับ
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เท่ากับยอมรับการรัฐประหารซึ่งจะเกิดเป็นวัฏจักรรัฐประหารต่อไป และไม่ควรมี
การรัฐประหารในวันที่ 19 ก.ย. ที่ผ่านมา ควรจะรอให้ทักษิณหมดอำนาจไปเอง

2) ถ้าไม่มีการรัฐประหารก็จะเกิดการนองเลือด เกิดการปะทะกันระหว่างประชาชน 2 ฝ่าย
สถานการณ์จะยิ่งรุนแรงกว่าที่เป็นอยู่ และทฤษฎีกับการปฏิบัติไม่เหมือนกัน กล่าวคือในประเทศไทยรัฐบาล
รัฐประหารยังเปิดโอกาสให้มีการชุมนุมขับไล่ประธานองคมนตรี คมช. ที่สนามหลวง และยอมให้มีมอบทำร้าย
ตำรวจ 300 – 400 นายได้ ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศที่ปกครองด้วยเผด็จการ

4.1.3 การเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของภาครัฐ

เมื่อวันที่ 15 ส.ค. 2550 โครงการณรงค์เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดขอนแก่น ใน
การยกร่างและประชาพิจารณ์รัฐธรรมนูญ 2550 ได้จัดเสวนาเรื่อง “รัฐธรรมนูญกับการแก้ปัญหาชุมชนและ
ท้องถิ่น” ณ โรงแรมโฆษะ มีผู้เข้าร่วมเป็นประชาชนจากจังหวัดต่างๆ ในภาคอีสาน ประมาณ 75 คน โดย
ประชาชนได้สะท้อนปัญหาท้องถิ่น เรื่องการอยู่การกิน หนี้สิน การประกันราคาพืชผล การที่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นยังไม่รับใช้ประชาชนและไม่ได้กระจายอำนาจที่แท้จริง ในส่วนวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิได้อธิบาย
ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ความสำคัญในการไปประชามติเป็นครั้งแรกของประเทศไทย การ
ตัดสินใจด้วยตนเองโดยวิเคราะห์ฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบ มีข้อมูลและเหตุผลที่ตัดสินใจ รัฐธรรมนูญ
2550 มีทั้งข้อดีและข้อไม่ดี และต่างก็มีการใช้วิชามารในการจัดตั้ง ใช้เงิน อุปถัมภ์และสั่งการให้ลงประชามติ
ทั้ง 2 ฝ่าย ศักดิ์ศรีและความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงเป็นปัญหาในอนาคตไม่ว่าจะผ่านความเห็น
ชอบหรือไม่เห็นชอบก็ตาม

ในวันที่ 26 มกราคม 2550 สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น กรมประชาสัมพันธ์ ได้จัดให้
มีการประชุมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (10 จังหวัด) ที่โรงแรมเจริญ
ธานีปรีณิเศส จ.ขอนแก่น โดยมี รศ.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานใน
การประชุมและมอบนโยบายด้านวิสาหกิจชุมชนกับการเสริมสร้างความสมานฉันท์ให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 500 คน

สำหรับการประชุมชี้แจงผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในครั้งนี้ ได้มีการแบ่งกลุ่มเพื่อระดมแนวคิด
ออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่ 1 ข้อเท็จจริงในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อการสร้างสมานฉันท์ควร
ทำอย่างไร โดยเป็นการระดมแนวคิดจากหัวหน้าประชาสัมพันธ์ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่ 2 สภาพ
ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนและการแก้ไขปัญหา แนวทางการสร้างรายการเพื่อความสมานฉันท์และสิ่งที่ต้องการ
ให้ภาครัฐสนับสนุน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และกลุ่มที่ 3 สิ่ง
ที่คาดหวังจากวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นในส่วนของภาคประชาชน ก่อนที่จะมีการนำเสนอต่อ
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไป

วันที่ 9 ก.พ.2550 ที่ศาลาประชาคม จ.ขอนแก่น คณะอนุกรรมการสนับสนุนการมีส่วนร่วมและ
รณรงค์ ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยฉบับถาวร ร่วมกับคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) ภาคอีสาน ได้จัดเวที
“ประชาชนอีสานกับการปฏิรูปสังคมและการเมืองไทย” ขึ้นโดยมีเครือข่ายประชาชนจากจังหวัดต่างๆ มา
ร่วมระดมสมอง และแสดงความคิดเห็นประมาณ 200 คน ก่อนจะสรุปเป็นแถลงการณ์ภาคประชาชน และ
ธรรมนูญภาคประชาชน เพื่อมอบให้นายประพันธ์ คูณมี สมาชิกสภาธิบดีบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เพื่อนำไปเป็น
ส่วนประกอบในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

วันที่ 23 ก.พ.2550 คณะกรรมาธิการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จัดการสัมมนา เรื่อง “การเตรียมความพร้อมของคณะกรรมาธิการรับฟังความคิด
เห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ขึ้นที่คณะศึกษาศาสตร์ ม.ขอนแก่น โดย
มีกรรมาธิการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, กรรมาธิการ
วิสามัญประจำจังหวัด 19 จังหวัด ร่วมการสัมมนากว่า 400 คน

คณะกรรมาธิการวิสามัญรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำจังหวัด
ขอนแก่น จัดเวทีประชาคมคิดร่วมสร้าง ร่วมร่างรัฐธรรมนูญที่อำเภอบ้านฝางที่หอประชุมอำเภอบ้านฝาง
เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จากหลายสาขาอาชีพในการพิจารณาและเสนอความคิดเห็นต่อร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น เรื่องจำนวนและการสรรหา สมาชิก ซึ่งประชาชนส่วน
ใหญ่เห็นด้วยกับจำนวน ส.ว. ที่ลดลงจาก 200 คน ให้เหลือ 160 คน แต่ไม่เห็นด้วยกับการสรรหา ประชาชน
ส่วนใหญ่อยากให้ได้มาจากการเลือกตั้งเหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540 ในส่วนของจำนวนและการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่เห็นด้วย คือการได้มาจากการเลือกตั้ง กับจำนวน ส.ส. จาก 500 คน ให้เหลือ
400 คน และที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจคือ ปัญหาการบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำ
ชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะบัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ โดยเกรงว่าจะก่อให้เกิด
ความแตกแยกของคนในชาติ

โรงเรียนสนามบิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พลตำรวจโทธรรมนิต ปิตินิลบุตร ประธาน
คณะกรรมาธิการการรับฟังความเห็นภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น
การร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็นส่วนที่บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในการจัดเวทีเสวนารับฟัง
ความคิดเห็นการร่างรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งสมาคมข้าราชการครูจังหวัดขอนแก่นจัด
ขึ้น เพื่อนำไปดำเนินการในขั้นตอนการแปรญัตติ และจัดทำเป็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดเวทีรับฟังความ
คิดเห็นในการร่างรัฐธรรมนูญรายมาตรา เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อเสีย
ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในรายมาตรา ซึ่งจะทำให้รัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์และเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นของ
ประชาชน โดยเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านทางคณะกรรมการภาคประชาชนในแต่ละจังหวัด

ในวันที่ 29 มีนาคม 2550 เทศบาลนครขอนแก่นร่วมกับสันนิบาตเทศบาล จ.ขอนแก่น
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะกรรมาธิการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน ประจำ จ.ขอนแก่น และโครงการท้องถิ่นร่วมร่างรัฐธรรมนูญและปฏิรูปการเมือง จ.ขอนแก่น ได้
จัดเสวนาเรื่อง “ชาวขอนแก่นนั่งพิ้วมปั้นรัฐธรรมนูญดีๆ ที่เราต้องการ” โดยมีประชาชนเข้าร่วมเสวนา

ประมาณ 1,200 คน โดยการเสวนาในครั้งนี้มี นายประพันธ์ คุณมี รองประธานวิสามัญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, นายชุมพล สังข์ทอง เลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, นายองอาจ ศิริกุล ที่ปรึกษาสันนิบาตเทศบาล จ.ขอนแก่น, นายกิตติบดี ไยพูล คณะบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, นายสมพันธ์ เตชะอธิก นักวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้นำการอภิปราย หลังจากเสร็จการเสวนา ได้มีการประชุมแยกกลุ่มตามประเด็น ประกอบด้วยประเด็นสิทธิเสรีภาพของประชาชน, การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, รัฐธรรมนูญกินได้ และกลุ่มอภิปรายทั่วไป ก่อนที่จะสรุปผลเสวนาในครั้งนี้ให้แก่ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

4.1.4 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมุมมองต่อการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะให้ความสำคัญท้องถิ่นในส่วนใดบ้าง โดยเฉพาะการกระจายอำนาจ แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางลงมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงมาเพียง 26 เปอร์เซ็นต์ จากเป้าที่ตั้งเอาไว้คือ 35 % ซึ่งไม่ได้ตามเป้าที่วางเอาไว้ ในช่วงนี้ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึด พ.ร.บ. กำหนดแผนขั้นตอนกระจายอำนาจตามปกติ

4.2 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมือง ช่วงที่ 2

หลังการออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ วันที่ 20 สิงหาคม 2550 ไปจนถึงก่อนมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 เป็นเวลา 2 เดือน คือ วันที่ 31 ตุลาคม 2550 ประกอบด้วย ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของพรรคและนักการเมือง ภาคราชการ สังคม และภาครัฐ รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

4.2.1 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของพรรคและนักการเมือง

เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2550 พระเปรมศักดิ์ เปมสกโก (เปมมะสะกะโก) ได้กล่าวถึงกรณีที่จะมีการออกมาเคลื่อนไหวร่างรัฐธรรมนูญว่าไม่เกิดประโยชน์ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ หรือ คมช. มีสิทธิในการเลือกรัฐธรรมนูญฉบับใดมาใช้ก็ได้ และเห็นว่ากลไกการแก้ไขรัฐธรรมนูญในปัจจุบันสามารถทำได้โดยประชาชนสามารถเข้าชื่อแก้ไขได้ และเสนอให้ทุกฝ่ายหันมาคุยกันโดยสันติวิธี โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่ไม่ถูกยุบควรแสวงหาความร่วมมือองค์กรทางการเมืองและองค์กรประชาชนและหันมาขับเคลื่อนการเมืองโดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดิน โดยไม่มองเพียงผลประโยชน์ของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเท่านั้น เหมือนที่ผ่านมา

ในขณะที่ พรรคประชาธิปัตย์ จัดประชุมสมัชชาภายใต้หัวข้อ “ประชาธิปัตย์คืนถิ่นอีสาน” โดยการนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมด้วย นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฏ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช นายสุเทพ เทือกสุบรรณ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน และคณะกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ โดยมีสมาชิกพรรคและประชาชนจาก 19 จังหวัดในภาคอีสาน ร่วมประชุมประมาณ 1,000 คน และได้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการยกเลิกกฏอัยการศึก

เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2550 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมแกนนำพรรค ได้ร่วมงาน “พาข้าวแลง” ที่หอประชุม มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อ.เมือง จ.ขอนแก่น

โดยมีประชาชนจาก 19 จังหวัดภาคอีสานเข้าร่วมรับประทานอาหารแบบพาแลงอีสาน พร้อมฟังนโยบายพรรค ประชาธิปัตย์ประมาณ 1,000 คน โดยภายในงานมีแกนนำพรรค สมาชิกพรรค ประชาชนทั่วไป นักวิชาการ ฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย นักเคลื่อนไหว และ เอ็นจีโอภาคอีสานเข้าร่วมงาน โดยเฉพาะ นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย, นายบำรุง คะโยธา ที่ปรึกษาสมัชชาคนจน และนายวีรพล โสภา แกนนำเกษตรกรอีสาน โดยนโยบายที่พรรคประชาธิปัตย์นำเสนอในงาน เป็นนโยบายที่เน้นเรื่องสวัสดิการของประชาชนให้มีการดูแลตั้งแต่ก่อนเกิดจนถึงตาย และพัฒนาเรื่องการศึกษา นอกจากนี้ยังจะจัดให้มีบำนาญแก่ประชาชนสูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยต้องมีค่าตอบแทนรายเดือน ไม่ต่างจากข้าราชการที่มีกองทุนบำเหน็จบำนาญ

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ อดีตนายกรัฐมนตรี กล่าวในการแสดงปาฐกถาพิเศษ ที่วัดป่าแสงอรุณ ต.พระลับ อ.เมือง จ.ขอนแก่น เรื่องวาระแห่งชาติการพัฒนาท้องถิ่นอีสานอย่างยั่งยืนว่า อาจจำเป็นต้องตัดสินใจลงเล่นการเมืองอีกครั้ง เพราะปัญหาต่างๆ ของบ้านเมือง ยังไม่ได้รับการแก้ไข จึงคิดว่าอาจจะต้องตั้งพรรคใหม่ขึ้นมาเอง เพื่อช่วยประสานในการแก้ไขปัญหาให้กับแผ่นดิน ยุติความขัดแย้ง

4.2.2 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของภาคประชาสังคม

ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2550 สมาชิก เครือข่าย 19 องค์กรประชาชนภาคอีสาน ประมาณ 50 คน ได้เดินทางมายังศาลากลางจังหวัดขอนแก่น เพื่อยื่นหนังสือ ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งต่อไปยังนายกรัฐมนตรี ให้มีการยกเลิกกฎอัยการศึกใน 35 จังหวัด และให้สภานิติบัญญัติ โดยไม่ให้ สนช. ออกกฎหมาย พ.ร.บ. ต่างๆ ทุกฉบับ และเรียกร้องให้ คมช. ทหารทุกคนกลับเข้าสู่กรมกอง เพื่อให้การดำเนินการจัดการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์และยุติธรรม ขณะเดียวกันทางสหพันธ์นิสิตนักศึกษาภาคอีสานก็ได้ยื่นข้อเสนอ โดยเรียกร้องให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติยุติบทบาทการพิจารณาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และให้สภาที่มาจากการเลือกตั้งนำพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ผ่านการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กลับมาพิจารณา ซึ่งนายสุนทร ศิริภักดิ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ได้เดินทางลงมารับหนังสือร้องเรียนดังกล่าว และรับปากว่าจะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าวจึงได้สลายตัว

ในวันเดียวกันกลุ่มสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมอีสาน ร่วมกับเครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคอีสานและสหพันธ์นิสิตนักศึกษาอีสาน ได้จัดกิจกรรมสัมมนาสรุปบทเรียนเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 และทิศทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองในอนาคต ห้องประชุมรับขวัญ อาคารขวัญมอ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีแกนนำองค์กรประชาชนและองค์กรนักศึกษาเข้าร่วมจำนวน 80 คน ในเวทีดังกล่าวมีการอภิปราย แลกเปลี่ยน และการประเมินเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน ว่าเกิดจากความขัดแย้งในพัฒนาการของทุนนิยมไทย เป็นการกลับมาชิงอำนาจทางการเมืองคืนของกลุ่มทุน ศักดินาที่เสียผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองจากกลุ่มทุนข้ามชาติ นอกจากนี้วิทยากรได้แสดงความผิดหวังต่อคนชั้นกลาง ซึ่งเป็นที่คาดหวังของสังคมหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬเมื่อ 15 ปีก่อนว่าจะเป็นแกนหลักที่จะผลักดันสังคมไทยให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ในปัจจุบันเมื่อดูจากการแสดงออกของกลุ่มการเมืองต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของคนชั้นกลางกลับมีลักษณะอนุรักษ์นิยมและเชิดชูศักดินา จุดชนวนให้เกิดการรัฐประหารและสนับสนุนการเคลื่อนไหวของคณะรัฐประหาร หลังการรัฐประหาร สังคมไทยได้ถอยกลับไปปกครองในระบอบอำมาตยาธิปไตย และมีลักษณะเป็นรัฐราชการที่เข้มแข็งแต่ประชาชนอ่อนแอ เป็นระบบการปกครอง

ที่จะนำเอาเทวดา อภิสัทธาเข้ามาบริหารประเทศ ลักษณะเด่นของคนชั้นนำกลุ่มนี้ก็คือ ชาติตระกูลดี ภาพลักษณ์ดี แต่ดูถูกนักการเมือง และคนชั้นล่างและสังคมไม่สามารถตรวจสอบได้

ในระดับท้องถิ่นมีแนวโน้มย้อนกลับไปสู่ระบบการเมืองของเจ้าพ่อผู้มีอิทธิพล ระบบราชการท้องถิ่นอาจทำงานอย่างไม่ตอบสนองกับความต้องการและสภาพปัญหาของประชาชน แต่จะขึ้นตรงต่อสายการบังคับบัญชาจากรัฐส่วนกลาง ในขณะที่กลไกรัฐในการแก้ไขปัญหาของประชาชน เฉื่อยชา ไม่ทำงาน แต่กลไกรัฐในการควบคุมปราบปรามจะทำงานอย่างเข้มแข็ง ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการออกกฎหมายจำนวนมากของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ซึ่งเป็นองค์กรนิติบัญญัติที่มาจากพรรคการเมือง ไม่ได้ยึดโยงอยู่กับผลประโยชน์หรือความทุกข์ยากของประชาชน แต่เป็นกฎหมายที่เข้ามาแย่งชิงสิทธิในทรัพยากรท้องถิ่น อาทิ ที่ดินทำกิน เมื่อประกอบกับวิกฤติเศรษฐกิจที่กำลังเกิดขึ้นเมื่อคนยากจนถูกเลิกจ้างงานจากในเมือง เมื่อกลับสู่ชนบทกลับถูกรัฐ ราชการใช้อำนาจในการควบคุมบังคับต่างๆ ทำให้วิถีคนยากจนในชนบทไม่มีทางออก

ในปัจจุบันคนชั้นกลางเป็นคู่ความขัดแย้งหลักกับชนชั้นล่าง เนื่องจากผลประโยชน์ทางการเมืองที่ขัดแย้งกัน เมื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาตั้งคำถามว่า ควรกำหนดแนวทางในการเคลื่อนไหวเพื่อให้สังคมไทยกลับเข้าสู่ปรอยที่ถูกต้องได้อย่างไร วิทยากรได้เสนอแนวทางว่า ควรกดดันให้พรรคการเมืองประกาศนโยบายในการแก้ไขรัฐธรรมนูญและปฏิรูปการเมืองให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด การให้มีคณะแนบระบบปาร์ตี้ลิสต์ การเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว และการเสนอให้ประชาชนใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ในการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเนื้อหาของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้พิสูจน์ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะมีประสิทธิภาพจริงสมกับคำที่ได้โฆษณาไว้หรือไม่

คณะกรรมการประสานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคอีสาน ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน จัดเวทีเสวนา “ประชาชน... การปฏิรูปสังคม และการเมืองไทย” เพื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างเป็นรูปธรรมจากภาคประชาชนฐานล่าง ที่ศาลาประชาคมจังหวัดขอนแก่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคอีสาน ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน จัดเวทีประชาชนอีสานกับการปฏิรูปสังคม และการเมืองไทย เพื่อสร้างกระบวนการยกระดับของเนื้อหา ข้อเสนอของประชาชน การกระตุ้นให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองและสังคม สามารถผลักดันนโยบายสร้างรัฐธรรมนูญเป็นรูปธรรมเพื่อให้เป็นประชาธิปไตยที่กินได้ โดยครอบคลุมถึงข้อเสนอการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง การปรับเปลี่ยนนโยบายและมาตรฐานของรัฐบาลด้านการจัดการทรัพยากร การรับรองสิทธิชุมชน สิทธิเกษตรกร การบริหารสาธารณะ การเปิดการค้าเสรี และมาตรการทางภาษี โดยให้ภาคประชาชนสามารถแก้ไขปรับปรุง และยกเลิกกฎหมายที่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นธรรมต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ บนพื้นฐานข้อเสนอ ข้อเรียกร้องและองค์ความรู้ของเครือข่ายองค์กรชาวบ้านภาคอีสาน เพื่อให้เป็นการปฏิรูปการเมืองจากชาวบ้านฐานล่างอย่างแท้จริง

4.2.3 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของภาครัฐ

ก่อนมีการประกาศพระราชกฤษฎีกา คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดขอนแก่น (กต.ขก.) ได้มีการจัดทำประชาพิจารณ์ ในวันที่ 10 ตุลาคม 2550 ที่ห้องประชุมวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตภาคอีสาน จัดทำประชาพิจารณ์กำหนดเขตเลือกตั้งให้ประชาชนลงความเห็น ว่า รูปแบบทั้ง 4 รูปแบบการแบ่งเขตเหมาะสมกับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 23 ธันวาคมนี้ โดยมีว่าที่ผู้สมัครจากพรรคการเมืองต่างๆ รวมถึงอดีต ส.ส.พรรคไทยรักไทย เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมาก (เว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ 10 ตุลาคม 2550)

ในการทำประชามติ มีรูปแบบการแบ่งเขตให้ประชาชนตัดสินใจเลือก 4 รูปแบบ ได้แก่
รูปแบบที่ 1 เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมือง พระยืน มัญจาคีรี โคกโพธิ์ไชย เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอแวงน้อย พล เปี้อยน้อย ชนบทหนองสองห้อง บ้านไผ่ แวงใหญ่ โนนศิลา บ้านแฮด เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอน้ำพอง บ้านฝาง หนองเรือ กระนวน เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ ชำสูง เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบด้วย อำเภอสีชมพู ภูเวียง ชุมแพ ภูผาม่าน หนองนาคำ เวียงเก่า

รูปแบบที่ 2 เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองขอนแก่น บ้านแฮด มัญจาคีรี เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอ น้ำพอง กระนวน ชำสูง เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ บ้านฝาง หนองเรือ พระยืน เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอสีชมพู ภูเวียง ชุมแพ ภูผาม่าน หนองนาคำ เวียงเก่า เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบไปด้วย อำเภอบ้านไผ่ หนองสองห้อง พล เปี้อยน้อย แวงน้อย โนนศิลา ชนบท แวงใหญ่ โคกโพธิ์ไชย

รูปแบบที่ 3 เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองขอนแก่น ชำสูง กระนวน เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบไปด้วย อำเภอน้ำพอง เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ บ้านฝาง พระยืน บ้านแฮด เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบไปด้วย อำเภอชุมแพ ภูผาม่าน สีชมพู ภูเวียง หนองเรือ หนองนาคำ เวียงเก่า มัญจาคีรี เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบไปด้วย อำเภอบ้านไผ่ ชนบท พล หนองสองห้อง เปี้อยน้อย แวงน้อย แวงใหญ่ โคกโพธิ์ไชย โนนศิลา

รูปแบบที่ 4 เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอน้ำพอง กระนวน เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ บ้านฝาง เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น ชำสูง พระยืน บ้านแฮด เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอชุมแพ ภูผาม่าน สีชมพู ภูเวียง หนองเรือ หนองนาคำ เวียงเก่า มัญจาคีรี เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบด้วย อำเภอบ้านไผ่ ชนบท พล หนองสองห้อง เปี้อยน้อย แวงน้อย แวงใหญ่ โคกโพธิ์ไชย โนนศิลา

หลังจากทำประชามติส่วนใหญ่ในที่ประชุม เห็นว่า รูปแบบที่ 1 เหมาะสมกับจังหวัดขอนแก่นมากที่สุด และเป็นไปตามเกณฑ์ที่ กกต. ตั้งไว้ คือเกณฑ์ของประชากร และพื้นที่ติดกัน อีกทั้งมีความคุ้นเคยกับชาวบ้านในแต่ละพื้นที่เลือกตั้ง ในลักษณะการแบ่งเขตในรูปแบบที่ 1 มานาน

แม้ว่าจะมีการทำประชามติครั้งนี้ แต่โดยหน้าที่ของ กกต. จังหวัด สามารถกำหนดได้เองว่าจะตัดสินใจเลือกการแบ่งเขตในรูปแบบใดแล้วจึงส่งให้ทาง กกต. กลางออกคำสั่งกำหนดเขตการเลือกตั้งได้

4.3 ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองช่วงที่ 3

ตั้งแต่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ส.ส. ปี 2550 กำหนดวันเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขตและนอกเขตในวันที่ 15-16 ธันวาคม และการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปจนถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัดขอนแก่น วันที่ 25 ธันวาคม 2550 และภายหลังจากการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ส.ส.อย่างเป็นทางการในจังหวัด เป็นเวลา 1 เดือน คือวันที่ 25 มกราคม 2551

ในการศึกษา ได้มีการติดตามสถานการณ์การเมืองในจังหวัดขอนแก่น และสุ่มสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักวิชาการ และประชาชนในจังหวัดขอนแก่น รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

4.3.1 ประมวลสถานการณ์การเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย พ.ศ. 2550 เป็นการเลือกตั้งทั่วไปที่กำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 (พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎร

ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 480 คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจำนวน 80 คน โดยมีการกำหนดวันเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขต และนอกเขตวันที่ 15-16 ธันวาคม พ.ศ. 2550 โดยต้องไปลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขต จังหวัดได้ระหว่างวันที่ 22 ตุลาคม - 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ส่วนเลือกตั้งในเขตไม่ต้องลงทะเบียน แต่ไปใช้สิทธิได้

การเลือกตั้งครั้งนี้มีการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ซึ่งการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขต มี ส.ส. ได้เกิน 3 คน ประกอบด้วย 4 เขตเลือกตั้ง มี ส.ส. ได้ 11 คน การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน จังหวัดขอนแก่นอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 9 จังหวัด ประชากรรวม 7,897,563 คน ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี, พิษณุโลก, เพชรบูรณ์, พิจิตร, ชัยภูมิ, ขอนแก่น, ลพบุรี, นครสวรรค์ และอุทัยธานี

ทาง กต. ขอนแก่นได้เตรียมการการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 โดยจัดชุดป้องปรามการทุจริตซื้อเสียง เข้าไปดูแลในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งเน้นการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ เช่น มีการจัดโครงการลูกเสืออาสา กต. ออกไปรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งในชุมชน

หลังจากมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 ในจังหวัดขอนแก่นได้มีความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ทางการเมืองโดยสรุปดังนี้

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ได้จัดเวทีเสวนาสัญจรในประเด็น “การเมืองก่อนจะถึงเลือกตั้ง” เป็นการเสวนาที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง เวทีในจังหวัดขอนแก่นมีการจัดที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โสภพระ อำเภอพล มีผู้เข้าร่วมเป็นตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชน และ ตัวแทนชาวบ้าน ในการเสวนามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคนอีสานกับการเมือง คนอีสานยังมีการเรียนรู้ทางการเมืองน้อย การตัดสินใจทางการเมืองของชาวบ้านในชนบทภาคอีสานเกิดจากการชี้แนะ เนื่องจากชาวบ้านเหล่านี้ขาดโอกาสในการรับทราบข้อมูลเชิงวิเคราะห์ทำให้มองการเมืองแบบผิวเผิน ตัดสินใจตามการชี้แนะของหัวหน้าชุมชน สำหรับประเด็นเรื่องการลงคะแนนเสียง ในเวทีมีการแลกเปลี่ยนว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงคะแนนของชาวบ้าน ชาวบ้านในภาคอีสานยังเชื่อมั่นในนโยบายของ พตท.ทักษิณ ชินวัตร ทั้งนโยบายประชานิยมและการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

สืบเนื่องจากการจัดทำประชาพิจารณ์กำหนดเขตเลือกตั้งโดย กต. ขอนแก่น เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2550 กลุ่มชาวบ้านในเขต อ.โคกโพธิ์ชัย และ อ.มัญจาคีรี ประมาณ 300 คน นำโดยนายสมคิด สิงสง อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซับสนุม อ.โคกโพธิ์ชัย และนายมีสวัสดิ์ ชมชัยภูมิ ส.อบจ. ขอนแก่น ได้ยื่นหนังสือคัดค้านการแบ่งเขตเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จ.ขอนแก่น ที่มีการแบ่งเขตไม่ตรงตามผลประชาพิจารณ์ ซึ่งการแบ่งเขตตามผลการประชาพิจารณ์เป็นแบบที่ 1 คือ รูปแบบที่ 1 เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมือง พระยืน มัญจาคีรี โคกโพธิ์ไชย เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอแวงน้อย พลเปือยน้อย ชนบท หนองสองห้อง บ้านไผ่ แวงใหญ่ โนนศิลา บ้านแฮด เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอ น้ำพอง บ้านฝาง หนองเรือ กระนวน เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ ชำสูง เขตเลือกตั้งที่ 4.ประกอบด้วย อำเภอ สีชมพู ภูเวียง ชุมแพ ภูผาม่าน หนองนาคำ เวียงเก่า แต่การแบ่งเขตโดย กต. กลับเลือกรูปแบบที่ 2 ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1 อำเภอเมืองขอนแก่น บ้านแฮด มัญจาคีรี เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอน้ำพอง กระนวน ชำสูง เข้า

สวนกวาง อุบลรัตน์ บ้านฝาง หนองเรือ พระยืน เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอสีชมพู ภูเวียง ชุมแพ ภูพาน หนองนาคำ เวียงเก่า เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบไปด้วย อำเภอบ้านฝาง หนองสองห้อง พล เเป็ยน้อย แวงน้อย โนนศิลา ชนบท แวงใหญ่ โคกโพธิ์ไชย กลุ่มชาวบ้านที่คัดค้านในครั้งนี้ให้เหตุผลว่า แม้ว่าจังหวัด ขอนแก่น มี ส.ส. ได้ ถึง 11 คน แต่การแบ่งเขตตามที่ กต. กำหนด ทำให้การเข้าพื้นที่ของ ส.ส. เพื่อไปปรับ ฟัง แก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากพื้นที่อำเภอต่างๆ ในแต่ละเขตห่างไกลกัน ซึ่ง ทาง กต. ขอนแก่น ได้ส่งเรื่องให้ กต. กลางวินิจฉัย

ต่อมาในวันที่ 29 ตุลาคม นายสมคิด สิงสง อดีตนายองค์การบริหารส่วนตำบลซับสนุมบุรี องค์กร โศกโพธิ์ไชย นายบุญคง ดวงจันทร์ ทนายความ และกลุ่มชาวบ้านประมาณ 50 คน นำเอกสารหลักฐานยื่น ฟ้องต่อศาลปกครองจังหวัดขอนแก่นเพื่อดำเนินคดีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในข้อพิพาทเกี่ยวกับการที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันกำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พร้อมทั้งยื่นคำร้องขอคุ้มครอง ชั่วคราวให้ จ.ขอนแก่น เป็นจังหวัดที่ไม่มีการจัดการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปจนการพิพากษา ในคดีความดังกล่าวจะสิ้นสุด

นายยอดยิ่ง จันทนพิมพ์ นายองค์การบริหารส่วนตำบลศิลา นายกสมาคม อบต.จ. ขอนแก่น ได้ทำหนังสือแจ้งถึงนายก อบต. และปลัด อบต. ทั้ง 220 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือ ผนึกกำลังให้ทุกตำบล ปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง (สยามรัฐ 14 พฤศจิกายน 2550)

เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2550 มีมติ ครม. ประกาศให้วันที่ 24 ธันวาคม 2550 เป็นวันหยุด ราชการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ เพื่อให้ประชาชนเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ในช่วงวันที่ 19-20 พฤศจิกายน หนังสือพิมพ์หลายฉบับได้ลงข่าว นายสุวิทย์ คุณกิตติ ประกาศ จะทำขอนแก่นให้เป็น สุวิทย์บุรี เช่นเดียวกับจังหวัดสุพรรณบุรี ที่นายบรรหาร ศิลปอาชา พัฒนาจนเจริญ เต็มโตในทุกๆ ด้าน ให้เป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอินโดจีน

วันที่ 23 พฤศจิกายน นายเอกราช ช่างเหลา ผู้สมัครเขต 4 พรรคเพื่อแผ่นดิน ได้เปิดแถลงข่าวกรณี ที่มีกระแสข่าวว่านายเอกราช ทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซื้อสิทธิกับประชาชนในระหว่างหาเสียงในพื้นที่ อ.ภูเวียง และถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 4 จับกุมในคืนวันที่ 21 พฤศจิกายน 2550 และนายเอกราชได้พยายามเจรจากับผู้กำกับตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่นให้ตนเองพ้นผิดไม่ให้เกิดคดีได้ใบแดงซึ่งนายเอกราชได้แถลงว่า เหตุการณ์ดังกล่าวไม่เป็นความจริง แต่เป็นการใส่ความจากคู่แข่งผู้สมัครเขต 4 ทำให้ตนได้รับความเสียหาย

วันที่ 24 พฤศจิกายน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศ.นพ.สุทธิพันธ์ จิตรพิมลมาศ รองประธาน คณะกรรมการการอำนวยการโครงการการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ประชาธิปไตยของบุคลากรและนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวถึงการรณรงค์ให้บุคลากรและนักศึกษาไปใช้สิทธิ มีการประสานไปยังคณะ ต่างๆ ให้มีการจัดกิจกรรมทางการเมืองอย่างน้อย 1 ครั้งก่อนการเลือกตั้ง

วันที่ 1 ธันวาคม 2550 ณ ห้องประชุมใหญ่ คณะสัตวแพทยศาสตร์ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน รอง นายกรัฐมนตรี ได้เป็นประธานการประชุมรวมพลัง “เลือกตั้งใสสะอาด” เป็นการประสานความร่วมมือกับภาค ประชาชนในการทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริต ยุติธรรม ในเวที พล.อ.สนธิ ได้ปาฐกถาเรื่อง “เลือกตั้ง 23 ธันวาคม ชีชะตาประชาธิปไตย” นอกจากนี้ในเวทียังมีการอภิปรายเรื่อง “รู้เท่าทันเล่ห์กลการเลือกตั้ง” โดย นายยุวรัตน์ กมลเวช อดีต กต. ชุดแรก กต. ขอนแก่น และตัวแทนประชาชนภาคอีสาน

หลังจากการจัดเวที เวลา 14.30 น. พล.อ.สนธิ และคณะ ข้าราชการทหาร ตำรวจ นักศึกษา ได้เดินรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

วันที่ 17 ธันวาคม 11.00 น. นายเอกราช ช่างเหลา ผู้สมัครเขต 4 พรรคเพื่อแผ่นดิน เข้าแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธร อ.ภูเวียง ให้สืบสวนหาผู้กระทำความผิดในกรณี มีคนสาตเลือดและยิงปืนใส่ศูนย์ประสานงานพรรคเพื่อแผ่นดินเมื่อเช้ามืดวันที่ 17 ธันวาคม

ในเดือนธันวาคม หนังสือพิมพ์และสื่อต่างๆ ได้มีการนำเสนอการหาเสียงของผู้สมัคร และมีการนำเสนอบทวิเคราะห์ บทสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด กกต. ซึ่งการนำเสนอต่อสื่อของกลุ่มคนเหล่านี้ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ และให้ช่วยกันทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม

สำหรับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาชน ในช่วงที่มีการจัดการเลือกตั้งหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ได้มีการจัดกิจกรรม รณรงค์ โดยเน้นเป้าหมายให้มีการจัดการเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมโดยการแถลงผ่านสื่อมวลชน มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแจ้งเบาะแสการทุจริตในการเลือกตั้งให้กับศูนย์ประสานงาน และมีการออกไปจัดเวทีเสวนา เวทีประชาคม ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งและรณรงค์ให้มีการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม

การเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 มีแนวโน้มในการซื้อเสียงมากขึ้น ข่าวการซื้อเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้อาจจะมีเงินสะพัดกว่า 2 หมื่นล้านบาท โดยซื้อเสียงเสียงละ 200 – 1,000 บาทนั้น เกิดขึ้นในช่วงที่จะมีการรับสมัครผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้ง

แม้ว่ากฎหมายการเลือกตั้งจะระบุโทษตาม มาตรา 103 กรรมการบริหารพรรค หัวหน้าพรรคผู้เห็นและไม่ยับยั้ง เพิกถอนสิทธิ 5 ปี ยุบพรรคการเมืองและเป็นคดีอาญา, มาตรา 107 เสนอให้ สัญญาวาจะให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือให้งดเว้นลงคะแนนให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด จะอายัดเงินหรือทรัพย์สิน, มาตรา 111 มาสุจริตและเที่ยงธรรม เพิกถอนสิทธิ 5 ปี, มาตรา 113 มีเลือกตั้งใหม่ผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิต้องชดใช้ค่าจัดการเลือกตั้งใหม่ กฎหมายดังกล่าวสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจนปราศจากการซื้อเสียง แต่การซื้อเสียงมีการทำกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบ ตั้งแต่การใส่ซองเป็นเงิน 500 บาททุกงานในชุมชน เช่น งานวันเกิด งานทำบุญบ้าน บุญประเพณี งานแต่งงาน งานศพ มีรถยนต์คอยบริการรับส่งไปโรงพยาบาล การพาอาสาสมัครต่างๆ ไปเที่ยวทะเลหรือเมืองนอก การจัดตั้งกลุ่มฅมกิจศพ กลุ่มสวัสดิการต่างๆ ที่มีการสทบเงินจำนวนมาก การสร้างถนน ศาลา ไฟฟ้า ประปา ชุดสระ ให้สิ่งของ ฯลฯ

จากการแถลงของ พ.ต.ท.สมชาย โตเจริญ หัวหน้าสืบสวนสอบสวน กกต. ขอนแก่น ได้มีการกล่าวถึงสถานการณ์ในพื้นที่ช่วงที่มีการแข่งขันเลือกตั้งสูง มีโทรศัพท์แจ้งเบาะแสการซื้อเสียงในราคา 300 – 500 บาท/ หัว และมีการให้ค่าตอบแทนประชาชนที่ไปเข้าร่วมฟังการปราศรัยหาเสียง ซึ่งการร้องเรียนส่วนใหญ่ มักมาจากเขตเลือกตั้งที่ 2, 3 และ 4

4.3.2 พฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ก่อนการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ได้มีการลงพื้นที่สู่สมาชิกประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นจำนวน 4 เขตเลือกตั้ง และสำหรับเขตเลือกตั้งที่ 1 ที่มีพื้นที่ทั้งเขตเมือง ชนบท และมหาวิทยาลัย ได้มีการสู่สมาชิกในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

การสัมภาษณ์ได้มีการสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) ความกระตือรือร้นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน
- 2) ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 3) การซื้อเสียงของผู้ลงสมัครที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และวิธีการ
- 4) การให้ความร่วมมือของประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์

ยุติธรรม

- 5) ข้อเสนอแนะในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

ในส่วนนี้ได้มีการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในช่วงมีการจัดการเลือกตั้งในพื้นที่การเลือกตั้ง

4 เขตในจังหวัดขอนแก่น

4.3.2.1 พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เขต 1 จังหวัดขอนแก่น

ลักษณะของพื้นที่เขต 1 มีลักษณะชุมชนที่เป็นเขตเมือง และเขตชนบท รวมถึงมหาวิทยาลัย ได้มีการสุ่มสัมภาษณ์ในชุมชนทั้ง 3 ลักษณะ

ประชาชนมีความกระตือรือร้นไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นอย่างดี ประชาชนได้รับทราบข่าวสาร การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เสียงตามสาย และแผ่นป้าย ประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสื่อจากรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กกต. และหน่วยงานราชการต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการชักชวนกันในชุมชนให้ออกไปเลือกตั้ง และมีการพูดคุย แลกเปลี่ยน แนะนำกันระหว่างกลุ่มเพื่อน บ้านให้มีการเลือกพรรคการเมืองที่ตนชอบ

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ เนื่องจากต้องการรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่ชอบการ รัฐประหาร ชาวบ้านส่วนมากนั้นต้องการรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและอยากให้วิกฤตรัฐประหารนี้ผ่านไป

การซื้อเสียง ในสมัยก่อนเคยพบเห็นแต่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่พบเห็นใครมาแจกเงินตามบ้าน มีเพียงเรียกชาวบ้านไปฟังนโยบายแล้วแจกเอกสารแนะนำพรรคและผู้สมัคร แต่ในกรณีที่ไม่ใกล้เคียง มีคนของผู้สมัครมานัดหวัคะแนนในชุมชนไปประชุมหารือกัน แต่ไม่ทราบจะทำอย่างไรบ้าง

บทบาทของประชาชนที่ช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม โดยการประชาสัมพันธ์ภายในครอบครัวถ้ามีชาวบ้านถามก็จะแนะนำวิธีการให้อย่างถูกต้องและโปร่งใส และ สอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีเหตุการณ์ไม่ปกติ แต่บางส่วนก็ไม่มั่นใจว่าจะสามารถพึ่งพา เจ้าหน้าที่ได้

ข้อเสนอแนะให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความ เป็นกลาง และความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่รัฐ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง

4.3.2.2 พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เขต 2 จังหวัดขอนแก่น

ประชาชนมีความกระตือรือร้นมาก มีความหวัง ชาวบ้านส่วนมากจะชักชวนกันไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง มีการจับกลุ่มพูดคุยกัน ว่าอยากได้พรรคการเมืองใด มีแนวโน้มไปใช้สิทธิกันมาก ส่วนใหญ่มีความสนใจการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ต้องการที่จะไปใช้สิทธิเพื่อที่จะได้รัฐบาลชุดใหม่โดยเร็ว ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและทราบว่าจะต้องออกไปใช้สิทธิในวันที่ 23 ธันวาคม

เพราะต้องการผู้นำที่เข้มแข็งเพื่อให้มาช่วยพัฒนาบ้านเมือง ต้องการได้คนที่ตนเองชอบก็เลยต้องออกไปใช้สิทธิ เพราะกลัวว่าจะต้องได้คนที่ไม่ดีมาบริหารบ้านเมือง และมันก็เป็นหน้าที่ตนเองต้องทำ รวมถึงต้องการที่จะเห็นรัฐบาลชุดใหม่ ที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน เพื่อที่จะให้ประเทศดำเนินไปอย่างเป็นปกติ และจะได้มีการมาพัฒนาท้องถิ่น

สื่อประชาสัมพันธ์เป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการเชิญชวนชาวบ้านออกไปใช้สิทธิ เช่น มีรถมาแห่หาเสียง มีใบปลิวแจก เมื่อดูโทรทัศน์ก็ทำให้อยากไปเลือกตั้ง มีดารามาชักชวนทำให้น่าสนใจ มีป้ายประกาศ มีเบอร์ มีนโยบาย มีรูปภาพก็ทำให้คนสนใจ

การซื้อเสียง เมื่อก่อนนี้เคยพบเห็นแต่ปัจจุบันนี้ไม่มีการแจกจ่ายเงินมีเพียงเรียกไปฟังนโยบายเท่านั้น ไม่ทราบวิธีการแค่เห็นคนคุยกันว่ามีคนมาเรียกไปคุยการเลือกตั้งครั้งนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่ได้ยินว่ามี การทุจริต เมื่อก่อนได้ยินแล้วว่าแจกเงินตามบ้านเท่านั้น แต่จากการพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่บางคนทราบว่า มีผู้สมัครรายหนึ่งแจกเงินหัวละ 200 บาท แต่ไม่ทราบว่ามีการแจกอย่างไร

บทบาทของประชาชนที่ช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม กรรมการหมู่บ้านคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ชี้แจงเหตุผลที่ต้องมีการเลือกตั้งให้กับชาวบ้าน และชาวบ้านควรทำหน้าที่ของตนเองและตัวเองไม่ควรขายเสียง เมื่อมีเหตุการณ์ปกติ จะไปแจ้งเจ้าหน้าที่ มีการให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนที่เป็นผู้ใช้สิทธิ

ข้อเสนอแนะ มีการเสนอเรื่องบทลงโทษ ให้มีมาตรการลงโทษผู้ที่ซื้อสิทธิขายเสียงอย่างจริงจัง และเน้นย้ำเรื่องความเป็นกลางของ กกต.

4.3.2.3 พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เขต 3 จังหวัดขอนแก่น

บรรยากาศในชุมชน มีการจับกลุ่มพูดคุยถึงพรรคที่ชอบและไม่ชอบ และทุกคนไม่อยากจะรู้บาลที่เผด็จการ มีการแจกใบปลิว มีเดินหาเสียง “จนลูกช่วยบ่นอน” ในหมู่บ้านมีความกระตือรือร้นไปเลือกตั้งกันมากเพื่อรักษาสีหน้าตัวเอง พรรคที่พูดถึงส่วนใหญ่เป็นพรรคพลังประชาชน พรรคเพื่อแผ่นดิน ความต้องการให้มีรัฐบาลเร็วๆ เป็นตัวกระตุ้นความต้องการไปเลือกตั้งของประชาชน เพราะคนในชุมชนเชื่อว่าไม่มีรัฐบาลรู้สึกลำบาก ของไม่มีราคา เศรษฐกิจไม่ดี การพูดคุยกันในหมู่บ้านก็มีอยู่เป็นกลุ่มๆ ตามบ้านพูดคุยกันเรื่องต่างๆ ไปทั้งพรรคและผู้สมัคร มีความคึกคักเป็นอย่างมากในชุมชน แต่การได้รับข่าวสารจากสื่ออื่น จะได้รับจากผู้สมัครมากกว่ากับการลงพื้นที่และนึกเสียตาย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของชาวบ้าน

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ มีการประกาศชักชวนให้ไปเลือกตั้ง มีรถมาหาเสียง มีการเดินแจกใบปลิว ผู้สมัครเดินมาหาเสียงเองซึ่งชาวบ้านรู้สึกใกล้ชิดกว่าดูในโทรทัศน์ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านออกไปใช้สิทธิ อยากได้คนดีไปเป็นผู้แทน พร้อมต้องการการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้แทนที่เคยเลือกไปเมื่อได้เป็นแล้วกับไม่สนใจชาวบ้าน จึงจะไปเลือกคนที่ไม่ทั้งประชาชน

การซื้อเสียงพบเห็นอยู่บ้างโดยทางพรรคได้มาเชิญชวนให้ชาวบ้านไปฟังนโยบายของพรรค ฟังปราศรัยโดยเมื่อมีชาวบ้านเดินทางไปทางพรรคก็ได้แจกจ่ายค่าน้ำค่าอาหารและค่าเสียเวลาให้กับชาวบ้านทุกคน แต่ในบางคราวเรือไม่ทราบว่ามีการซื้อเสียงหรือไม่ เพราะไม่มีการดำเนินการชัดเจนเหมือนครั้งก่อนๆ มีเพียงผู้สมัครมาทักทายตามบ้านเท่านั้น

บทบาทของประชาชนที่ช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ชาวบ้านสามารถมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและช่วยสอดส่องดูความเคลื่อนไหวต่างๆ ภายใน

หมู่บ้าน ผู้ที่ไม่มีส่วนช่วยโดยตรงเพียงแต่ทำหน้าที่ของตัวเองคือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่ขายเสียงเท่านั้น สำหรับบางคนไม่กล้าไปยุ่งเกี่ยวเพราะกลัวจะมีอันตรายแก่ตัวเองและครอบครัว

ข้อเสนอแนะ มีการเสนอแนะว่าควรชี้แจงให้ชัดเจนว่าวิธีการเลือกเป็นอย่างไร และควรแก้ไขไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียง สำหรับนักการเมือง ต้องการให้นักการเมืองมีความจริงใจต่อประชาชน ให้มีการนำผลงานมาวัดกัน นอกจากนี้มีการเสนอว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเป็นกลางในทุกๆระดับ ผู้นำท้องถิ่นไม่ควรชักจูงชาวบ้าน ควรวางตัวเป็นกลางและไม่ควรแสดงเจตจำนงว่าตนจะเลือกใครเพราะเป็นการขึ้นาลูกบ้าน

4.3.2.4 พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เขต 4 จังหวัดขอนแก่น

บรรยากาศในชุมชน ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นมากและให้ความสนใจในการเลือกตั้งมีการกล่าวอ้างถึงพรรคการเมืองหลายพรรคภายในพื้นที่และมีผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ปีนี้ น่าจะมีการไปใช้สิทธิกันเยอะ เพราะทุกคนอยากให้บ้านเมืองสงบ เข้าที่เข้าทาง เห็นมีการจับกลุ่มพูดคุยกันวิจารณ์พรรคต่างๆ ในชุมชนมีการจับกลุ่มคุยกัน การเลือกตั้งครั้งนี้ชาวบ้านคิดว่าไม่ค่อยโปร่งใส เพราะกฎหมายใหม่ จากที่ชาวบ้านในชุมชนได้ยินมา ทราบว่ากฎหมายบังคับใช้เพื่อกลุ่มตัวเอง ชาวบ้านให้ความสำคัญและทราบถึงการเลือกตั้งที่ได้รับจากการเข้ามาหาเสียงของผู้สมัคร และพิจารณาจากตัวบุคคลมากกว่าพรรค เพราะนโยบายของแต่ละพรรคก็เหมือนและคล้ายกัน

ปัจจัย และเหตุจูงใจให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ เพราะอยากได้รัฐบาลใหม่ซึ่งเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมาบริหารบ้านเมือง เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจไม่ค่อยดี อยากให้บ้านเมืองสงบ การอยากได้คนที่ตัวเองชอบมาบริหาร นอกจากนี้มีผู้ใหญ่บ้านที่ช่วยประชาสัมพันธ์ ชวนไปเลือกตั้ง และก็ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละคน

การซื้อเสียง จากการสัมภาษณ์พบว่าโดยทั่วไปแล้วไม่พบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียง คนในชุมชนให้เหตุผลว่าคนส่วนมากกลัวจะถูกลงโทษตามกฎหมายจึงไม่มีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนบอกว่าน่าจะมีเพราะได้ยินว่ามีการเรียกหัวคะแนนไปคุยแต่ไม่ทราบวิธีการ

บทบาทของประชาชนที่ช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการไปตรวจสอบความเรียบร้อยภายในบริเวณที่เลือกตั้ง และให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านที่ยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ชาวบ้านให้ความคิดเห็นว่า การช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรมต้องเริ่มจากตัวเองคือไม่ขายเสียง ในขณะที่ยังไม่กล้าที่จะไปข้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ไม่ชอบมาพากลมากกว่านี้เพราะกลัวมีอันตราย

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐควรชี้แจงวิธีการลงคะแนนให้ละเอียด ปริมาณบัตรเสียงจะได้น้อยลงสำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ เน้นย้ำเรื่องความเป็นกลางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

4.3.3 พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

จังหวัดขอนแก่น มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 140 คน เป็นชาย 117 คน เป็นหญิง 23 คน วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 42 คน ปริญญาตรี 62 คน ปริญญาโท 31 คน ปริญญาเอก 3 คน และไม่ระบุวุฒิการศึกษา 2 คน ช่วงอายุของผู้สมัคร น้อยกว่า 30 ปี 5 คน 31-40 ปี จำนวน 24 คน 41-50 ปี จำนวน 38 คน 51-60 ปี จำนวน 45 คน และ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 28 คน¹

¹ http://www.khonthai.com/Election/index_files/Page500.htm

เหตุผลในการสังกัดพรรคการเมืองของผู้สมัครเลือกตั้ง มีการให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมือง และหัวหน้าพรรค และบุคลิก ลักษณะเฉพาะของพรรคการเมืองซึ่งได้แก่ ความเก่าแก่ของพรรค ประวัติความเป็นมาและอุดมการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้ ยังมีการพิจารณาถึงฐานเสียงของพรรค และระบบสนับสนุนที่จะทำให้ได้รับเลือกเป็นอีกตัวแปรหนึ่งในการตัดสินใจสังกัดพรรค

ผู้สนับสนุนหลักของผู้สมัคร จากข้อมูลการสัมภาษณ์ การสนับสนุนสามารถแยกออกได้เป็น 3 ส่วน คือครอบครัวที่ให้การสนับสนุน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ของผู้สมัครเอง และพรรคการเมือง

วิธีการ และรูปแบบการหาเสียงที่ใช้ของผู้สมัครต่างๆ มีลักษณะคล้ายกัน ได้แก่ การใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ ใบปลิว โปสเตอร์ การจ้างรถขนแห่ มีการลงพื้นที่หาเสียงในชุมชนเพื่อพบปะชาวบ้านในชุมชนร่วมกับหัวหน้าคณะ และมีการจัดเวทีปราศรัยหาเสียง

การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง มีการใช้จ่ายเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การจัดทำป้าย แผ่นพับ ใบปลิวแนะนำตัวผู้สมัคร ค่าน้ำมันรถสำหรับรถแห่ ค่าใช้จ่ายในการจัดเวทีปราศรัย และมีค่าใช้จ่ายให้กับหัวหน้าคณะในการเดินทางหาเสียงในชุมชน

ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ลงสมัครส่วนใหญ่ต่อว่ามีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งมีความเข้าใจในมิติเรื่องต้องเป็นผู้ผลักดันนโยบายของพรรคที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่

ความสัมพันธ์ของผู้สมัครกับข้าราชการ พรรคการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองระดับชาติ ส่วนใหญ่ เป็นความสัมพันธ์แบบผู้ที่เคยทำงานร่วมกัน

ปัจจัยที่ทำให้ได้รับเลือกตั้ง/ ไม่ได้รับเลือกตั้ง ได้แก่ ตัวผู้สมัคร พรรคการเมืองที่สังกัด หัวหน้าพรรค นโยบายของพรรคการเมือง หัวหน้าคณะ และประชาชน

ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการทำงานของหัวหน้าคณะ คือ หัวหน้าคณะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เพราะเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยกับประชาชนในพื้นที่ และเป็นกระบอกเสียงแทนผู้สมัคร

ประเด็นผู้หญิงกับการเลือกตั้ง ในจังหวัดขอนแก่น มีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นผู้หญิง 23 ผู้สมัครเพศหญิงที่มีความโดดเด่น ได้แก่ นางมุกดา พงษ์สมบัติ ซึ่งเป็นอดีต ส.ส. พรรคไทยรักไทย ในครั้งนี้ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคเพื่อแผ่นดิน แต่กระแสความนิยมและการตอบรับจากประชาชนไม่สามารถสู่พรรคพลังประชาชนได้ เนื่องจากการหนุนเสริมจากพรรค การหาเสียงช่วยจากส่วนกลาง และความนิยมในนโยบายประชานิยมของพรรคพลังประชาชนมีมากกว่า เมื่อผลการเลือกตั้งออกมา ผลปรากฏว่า มี ส.ส. ผู้หญิงที่ได้รับเลือกคือ นางดวงแข อรรถนพพร จากพรรคพลังประชาชน มีฐานเสียงและความนิยมจากประชาชนที่ชื่นชอบนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทยเดิม และ สามีของนางดวงแข เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีนายสมัคร สุนทรเวช

4.3.4 บทบาทของ กกต. ในการเลือกตั้ง

ตามกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1) ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

2) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติงาน ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอัน จำเป็นในการเลือกตั้ง

4) ออกข้อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

5) ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

6) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

7) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการทุจริตการเลือกตั้ง

8) เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และดำเนินคดีอาญากับผู้สมัคร หัวคะแนน และผู้เกี่ยวข้อง (ให้ใบเหลือง หรือใบแดง)

9) การดำเนินคดีในศาลเกี่ยวกับความผิดการเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง

10) ประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

11) มีอำนาจแจ้งพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนและให้มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล ไม่ว่าในเรื่องทางแพ่ง หรืออาญา หรือทางปกครอง แก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนให้خذใช้ค่าเสียหายในการเลือกตั้งใหม่แก่ผู้ถูกใบแดงและผู้ที่เกี่ยวข้อง

12) การรับรองและการแต่งตั้งผู้แทนองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

13) ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยราชการ ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือสนับสนุนองค์การเอกชน ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามมาตรา 327 (3) ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ระบุว่าหน้าที่ของ กกต. คือการให้การศึกษาแก่ประชาชนเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

14) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา

15) ดำเนินการเรื่องอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

โดยสรุป กกต. จะมีอำนาจหน้าที่อยู่ 3 ประการ ที่ครอบคลุมทั้ง ด้านบริหาร ตุลาการ และ นิติบัญญัติ ด้านบริหาร คือ การควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ด้านตุลาการ คือ การสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ รวมทั้งการสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครและสมาชิกสภาที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ด้านนิติบัญญัติ คือ การออกระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

ในการเลือกตั้งแต่ละจังหวัด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการดำเนินการเลือกตั้งตามโครงสร้างของ กกต. จังหวัด ประกอบไปด้วย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด และในระดับปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ในส่วนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จัดแบ่งส่วนงานออกเป็น 2 ส่วนงาน คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ผอ.กต.จว.) ดังต่อไปนี้

1) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด 1 คน และกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด 4 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 ดังนี้

- อำนาจการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่กระทำภายในจังหวัดนั้น
- เสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขต
- เลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ
- เสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาแต่งตั้งบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ
- เลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
- สถาปนาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วย
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

2) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ผอ.กต.จว.)

เป็นพนักงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศระเบียบข้อกำหนดและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงการปฏิบัติกรอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมายหรือมีคำสั่ง

และในส่วนปฏิบัติงานเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (กต.เขต) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) คณะกรรมการนับคะแนน (กนค.) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (ผอ.กต.เขต.) และผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง (ผอ.หน่วย) ดังต่อไปนี้

1) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (กต.เขต)

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการการเลือกตั้ง 1 คน และ กรรมการ 8 คน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่และอาจได้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจ ได้ดังนี้

1. ภารกิจในการอำนวยความสะดวกเลือกตั้ง ได้แก่การจัดการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม การสืบสวนสอบสวน การตรวจสอบค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งและการบริหารเกี่ยวกับการเงินภายในเขตเลือกตั้ง
2. ภารกิจด้านสถานที่ ได้แก่การกำหนดเขตเลือกตั้ง การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง
3. ภารกิจด้านเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ได้แก่การแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง การแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานตรวจสอบการเลือกตั้ง พนักงานรับแจ้งความ แต่งตั้งคณะกรรมการที่เลือกตั้งกลาง
4. ภารกิจด้านวัสดุอุปกรณ์ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลือกตั้ง ประกอบด้วย หีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง คูหาลงคะแนน สายรัดหีบบัตรเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแบบพิมพ์ที่ใช้ในการเลือกตั้งตลอดจนดำเนินการส่งมอบวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวให้เสร็จเรียบร้อยก่อนการเปิดลงคะแนนโดยจะต้องให้มีเวลาเพียงพอที่จะมีการตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ในการเลือกตั้ง
5. ภารกิจด้านกำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้ง กรณีการลงคะแนนเลือกตั้งปกติ กรณีลงคะแนนนอกเขตเลือกตั้ง
6. ภารกิจด้านกำกับดูแลการนับคะแนนเลือกตั้งและประกาศผล เริ่มตั้งแต่การนับคะแนนเลือกตั้ง การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง และเอกสารหลักฐาน
7. ภารกิจด้านการรักษาความปลอดภัยและการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในเขตเลือกตั้ง โดยประสานงานกับตำรวจในท้องที่
8. ภารกิจด้านประสานงานสืบสวนสอบสวนและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหน้าที่รับผิดชอบประสานงานด้านสืบสวนสอบสวนและการรับเรื่องราวร้องทุกข์เลือกตั้งและประสานงานองค์การเอกชน ตรวจสอบการเลือกตั้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมายหรือมีคำสั่ง

2) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.)

ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการไม่น้อยกว่า 6 คน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จะมีหน้าที่ในการแต่งตั้งนั้นเป็นประธาน 1 คน และกรรมการคนอื่นๆ มาจากตัวแทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งนั้นหรือส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และตามมาตรา 14 ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้นหรือส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเสนอชื่อผู้แทน เข้าร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

3) คณะกรรมการนับคะแนน (กนค.)

ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้มีกรรมการนับคะแนนในจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยคณะกรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จะแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและมาตรา 15 ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเสนอชื่อผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการนับคะแนนด้วย

กรรมการนับคะแนนมีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง สำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละเขต โดยแบ่งเป็นบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่อำนวยการนับคะแนนเลือกตั้ง ประสานงานระหว่างคณะกรรมการการนับคะแนนฝ่ายต่างๆ แก้ไขปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในระหว่างการนับคะแนนเลือกตั้ง และหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายหรือมีคำสั่ง
- ฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร มีหน้าที่รับและตรวจสอบความเรียบร้อยของหีบบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนับจำนวนที่เขียนใบรายงานการส่งหีบบัตรของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย
- ฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เปิดหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่เปิดช่องใส่บัตรและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องหมายที่เขียนไว้ด้านในหีบบัตร แยกประเภทบัตร นับจำนวนบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภท โดยไม่ดูผลการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของ กปน.แต่ละหน่วย
- ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งและเอกสารที่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการ นับคะแนนเลือกตั้ง และภายหลังการนับคะแนนเลือกตั้ง เพื่อนำส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
- ฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแต่ละประเภททั้งหมดมาคละรวมกัน แจกบัตรเลือกตั้งให้ฝ่าย นับคะแนนและรวบรวมบัตรเลือกตั้งที่ได้ใช้ในการนับคะแนนแล้วบรรจุในหีบบัตรเลือกตั้งนำส่งให้
- ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง
- ฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน มีหน้าที่วินิจฉัยบัตรดี บัตรเสียและนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน
- ฝ่ายรวมคะแนน มีหน้าที่รวมคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งในแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับ

4) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (ผอ.กต.เขต.)

เป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีหน้าที่ภายในเขตเลือกตั้งของตน ได้แก่ การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล และคณะอนุกรรมการเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน รวมถึงปฏิบัติตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มอบหมายหรือมีคำสั่ง

5) ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง (ผอ.หน่วย)

เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องระเบียบกฎหมาย จึงให้มีผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งอย่างน้อยหนึ่งคน มาจากการเสนอชื่อข้าราชการ โดยผู้บังคับบัญชาคือ หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อให้ กกต. เขตแต่งตั้ง

บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น ทาง กกต. ขอนแก่นได้เตรียมการการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 โดยการเฝ้าระวังการซื้อเสียงและการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิโดยร่วมมือกับหน่วยงาน/ องค์กรต่างๆ เช่น ตำรวจ ลูกเสือชาวบ้าน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม บทบาทเด่นที่ กกต. ขอนแก่นได้ดำเนินการคือ การจัดประชาพิจารณ์ ที่ห้องประชุมวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเขตภาคอีสาน ในเรื่องกำหนดเขตเลือกตั้งให้ประชาชนลงความเห็น ว่า รูปแบบการแบ่งเขตในการเลือกตั้งครั้งนี้ควรเป็นแบบใดจึงเหมาะสมกับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ในการจัดการเลือกตั้ง สรุปลผลการรวมคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 - 4 จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 352,038 คน
- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 266,525 คน คิดเป็นร้อยละ 75.71
- จำนวนบัตรเสีย 4,427 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.66
- จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 16,082 บัตร คิดเป็นร้อยละ 6.54

เขตเลือกตั้งที่ 2

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 323,939 คน
- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 224,925 คน คิดเป็นร้อยละ 69.43
- จำนวนบัตรเสีย 3,652 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.62
- จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 5,095 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.26

เขตเลือกตั้งที่ 3

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 341,528 คน
- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 250,010 คน คิดเป็นร้อยละ 73.20
- จำนวนบัตรเสีย 3,445 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.38
- จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 7,714 บัตร คิดเป็นร้อยละ 3.09

เขตเลือกตั้งที่ 4

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 258,204 คน
- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 164,583 คน คิดเป็นร้อยละ 63.74
- จำนวนบัตรเสีย 4,049 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.46
- จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 3,920 บัตร คิดเป็นร้อยละ 2.38

สรุปการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต จังหวัดขอนแก่น

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 1,275,709 คน
- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 906,043 คน คิดเป็นร้อยละ 71.02
- จำนวนบัตรเสีย 15,573 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.72
- จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน 32,811 บัตร คิดเป็นร้อยละ 3.62

เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2550 เวลา 13.30 น. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แถลงผลการเลือกตั้งเมื่อวันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคม 2550 ว่า ขณะนี้ กกต. ได้รับแจ้งผลการนับคะแนนจาก 76 จังหวัด 157 เขต ผลการนับคะแนนในจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตในจังหวัดขอนแก่น เขตที่ 1-4

ขอนแก่น			
เขต 1	นาย ประจักษ์ แก้วกัลยา	พลังประชาชน	119,971 คะแนน
	นาย จักริน พัฒน์ดำรงจิตร	พลังประชาชน	114,327 คะแนน
	นาย ภูมิ สาระผล	พลังประชาชน	111,415 คะแนน
เขต 2	ร.ท. ปรีชาพล พงษ์พานิช	พลังประชาชน	135,158 คะแนน
	นาง ดวงแข อรรณนพพร	พลังประชาชน	124,447 คะแนน
	นาย เรืองเดช สุพรรณผ่าย	พลังประชาชน	123,929 คะแนน
เขต 3	นาย นวัธ เตาะเจริญสุข	พลังประชาชน	119,614 คะแนน
	นาย ปัญญา ศรีปัญญา	พลังประชาชน	110,311 คะแนน
	นาย จตุพร เจริญเชื้อ	พลังประชาชน	105,315 คะแนน
เขต 4	นาย สมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	พลังประชาชน	71,437 คะแนน
	นาย สุขาย ศรีสุรพล	พลังประชาชน	56,995 คะแนน

สำหรับผลการเลือกตั้งแบบสัดส่วน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ อุดรดิตถ์ พิษณุโลก อุทัยธานี เพชรบูรณ์ พิจิตร นครสวรรค์ ลพบุรี ชัยภูมิ ขอนแก่น จำนวนประชากรในกลุ่มจังหวัดรวม 7,897,563 คน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มที่ 2 จำแนกตามพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง

พรรคการเมือง	คะแนน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน ส.ส.
พลังประชาชน	1,717,141	4.59	5
ประชาธิปไตย	1,251,995	3.34	3
เพื่อแผ่นดิน	237,357	0.63	1
ชาติไทย	188,473	0.50	1

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน กลุ่มที่ 2

ที่	รายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง	พรรค
1	นายสันติ พร้อมพัฒน์	พลังประชาชน
2	นายชูศักดิ์ ศิรินิล	พลังประชาชน
3	นายสุนัย จุลพงศธร	พลังประชาชน
4	นางสาวกฤษณา สีหลักษณ์	พลังประชาชน
5	นายสุชน ชามพูนท	พลังประชาชน
6	นายไพฑูรย์ แก้วทอง	ประชาธิปัตย์
7	นางมาลินี สุขเวชชวรกิจ	ประชาธิปัตย์
8	นายพุดมพงศ์ สงวนวงศ์ชัย	ประชาธิปัตย์
9	นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์	เพื่อแผ่นดิน
10	นายอัศวิน วิภูศิริ	ชาติไทย

ผลการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พรรคพลังประชาชน ประสบความสำเร็จในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ผลสำเร็จเกิดจากกระแสทักษิณ ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในภาคอีสาน

บทที่ 5

วิเคราะห์ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการศึกษา ได้มีการวิเคราะห์บรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับถาวร บรรยากาศทั่วไปในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้ง

5.1 บรรยากาศทั่วไป และความเคลื่อนไหวของภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับถาวร (ข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

ในช่วงที่มีการลงประชามติ มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆ เพื่อแสดงถึงสิ่งที่ตนเรียกร้องและอุดมการณ์ทางการเมืองแต่ละกลุ่ม โดยสิ่งที่แสดงออกดังกล่าวมีปมหลังจากสถานภาพทางสังคม ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมือง และผลประโยชน์ โดยได้ออกมาเรียกร้องให้มีการบรรจุกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่ม/องค์กร/ เครือข่ายของตน ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวมีการนิยามถึงกลุ่มประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าวจำนวนมาก การเรียกร้องดังกล่าวมักมาจากประเด็นที่กลุ่ม/ องค์กร/ เครือข่าย เหล่านั้นขับเคลื่อนอยู่ โดยประเด็นต่างๆ มักมาจากเป้าหมายของกลุ่ม และความต้องการของเครือข่าย ตัวแทนที่เรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ เป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนอันเนื่องมาจากสถานภาพทางสังคม และปัจจัยผลักดันต่างๆ โดยเฉพาะปัจจัยทางสังคม การเมือง ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการออกมาแสดงพฤติกรรมทางการเมืองนั้นๆ เช่นการจัดเวทีเพื่อทำข้อเสนอต่อกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญจากกลุ่มองค์กรต่างๆ ให้นำประเด็นที่ตนเองทำงานขับเคลื่อนเข้าไปบรรจุในกฎหมายรัฐธรรมนูญ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และข้อมูลข่าวสารที่แต่ละกลุ่ม/ องค์กรได้นำมาเสนอ มีการเผยแพร่สู่สาธารณะ เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของประชาชนในการลงประชามติ หรือตัดสินใจสนับสนุน/ ไม่สนับสนุน ข้อเสนอของกลุ่ม/ องค์กร หลังจากการลงประชามติ รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 เมื่อผลการลงประชามติมีผลให้รับร่างรัฐธรรมนูญ การเคลื่อนไหวเรื่องร่างรัฐธรรมนูญเริ่มหายไป มีประเด็นการเคลื่อนไหวใหม่ที่ทั้งองค์กรภาครัฐ เอกชน และสื่อได้มานำเสนอเป็นเรื่องการเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้นภายหลังการรับร่างรัฐธรรมนูญ

5.2 บรรยากาศทั่วไปในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีขึ้นในเดือนธันวาคม 2550 ของจังหวัดขอนแก่น (ข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

บรรยากาศทั่วไปในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ในจังหวัดขอนแก่นพบว่า ความเข้มข้นในการแข่งขันของผู้สมัคร การแข่งขันมีความเข้มข้นสูง เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นมีโควตา ส.ส. ถึง 11 คน การแข่งขันมีความเข้มข้นสูง มีการลงพื้นที่เพื่อให้ประชาชนรู้จัก มีการปราศรัยโจมตี และตอบโต้กันระหว่างผู้ลงสมัครของแต่ละพรรค รวมถึงมีการกลั่นแกล้งหรือข่มขู่ผู้สมัครจนถึงขั้นเป็นคดีความ

ความตื่นตัวของประชาชน การเลือกตั้งครั้งนี้พบว่า ความต้องการออกไปใช้สิทธิของประชาชน มีปัจจัยผลักดันมาจากความต้องการรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ ผู้สมัครและหัวหน้าพรรค มีความเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง ซึ่งมีความเป็นตัวแทนจากพรรครัฐบาลของรัฐบาลชุดก่อนเกิดรัฐประหาร สามารถสะท้อนความต้องการนโยบายประชานิยม ที่ทำให้ประชาชนระดับรากหญ้าซึ่งเป็นฐานเสียงการลงคะแนนได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการ

5.3 บทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3)

การประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีการจัดเวทีประชาพิจารณ์โดยเชิญตัวแทนภาคีรัฐ เอกชน ประชาชนเข้าร่วมประชาพิจารณ์การแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่น แต่การแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ได้มีการนำผลจากการทำประชาพิจารณ์ไปใช้ ทำให้ประชาชนบางพื้นที่เกิดความไม่พอใจเรื่องการแบ่งเขตดังกล่าว นอกจากนี้มีการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อวิทยุ ป้ายประชาสัมพันธ์ และมีการเดินรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

5.4 พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4)

พฤติกรรมทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้ง ในส่วนของพรรคการเมืองและผู้สมัคร มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ ผู้สมัครในพื้นที่และหัวหน้าพรรคมีความสำคัญในการเชื่อมระหว่างฐานประชาชนและหัวหน้าพรรคที่มีผลประโยชน์ในการแข่งขันสูง แม้ว่าการสุ่มสัมภาษณ์ประชาชนไม่มีการชี้แจงในสิ่งที่ แต่จากรายงานของ กกต. มีการร้องเรียนเรื่องการซื้อเสียงด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ให้ค่าตอบแทนผู้ไปฟังการปราศรัยของพรรคการเมือง การจ่ายค่ารถ ซึ่งเรื่องร้องเรียนมักมาจากเขตเลือกตั้งที่ 2, 3 และ 4 ในจังหวัด การเคลื่อนไหวของผู้สมัครมีอยู่เพียง 4-5 พรรคหลักที่ได้รับความสนใจจากสื่อ

สถานการณ์การซื้อเสียง จากการประมวล รูปแบบและกลยุทธ์การซื้อเสียง พบว่ามีหลากหลายรูปแบบอย่างน้อย 9 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การซื้อเสียงโดยงบประมาณของรัฐ ที่ทำกันต่อเนื่องและในฤดูกาลการเลือกตั้ง ตั้งแต่การนำโครงการที่มีเงินเข้าไปสู่ชุมชน/ หมู่บ้าน จนถึงคนแต่ละคน การแจกพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ชุดสระ แจกน้ำเชื้อพ่อพันธุ์วัว ฯลฯ การซื้อเสียงจึงไม่ใช่ช่วงมีกฤษฎีกาการเลือกตั้งเท่านั้น

2. การพาไปศึกษาดูงานต่างประเทศและให้เบี้ยเลี้ยง โดยใช้เงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐต่างๆ ซึ่งทำกันทุกปีและมีความผูกพันต่อเนื่องกับหัวหน้าในพื้นที่
3. การใช้เงินคืนบัตรเครดิตและซื้อบัตรเติมเงินให้ คนละ 200 – 300 บาท
4. การบริการรถรับ – ส่งพร้อมน้ำดื่ม ตลอดเวลา สำหรับไปโรงพยาบาลยามเจ็บป่วย บริการตามงานต่างๆ ในชุมชน เช่นงานศพ งานเลี้ยงวันเกิด ไปทำบุญบ้าน ฯลฯ
5. การซื้อหอยใต้ดินโดยไม่ต้องจ่ายเงิน เมื่อไม่ถูกจะมีคนไปจ่ายให้ภายหลัง
6. การอุปถัมภ์ โดยการฝากลูกเข้าโรงเรียนหรือทำงานใน อบต. เทศบาล อบจ. หน่วยงานต่างๆ และบริษัทเอกชน
7. การจ่ายเงินนอกพื้นที่ เขตเลือกตั้ง/ข้ามจังหวัด หรือไปจ่ายเงินกันในชายแดนต่างประเทศลาว กัมพูชา พม่า เวียดนาม
8. การจ่ายเงินภายหลังการเลือกตั้งสิ้นสุดและรู้ผลคะแนนว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่
9. การชวนคนกลับมาเลือกตั้ง โดยรถแท็กซี่หรือรถตู้ โดยจ่ายค่าโดยสารหรือค่าเหมารถให้พร้อมค่าอาหารระหว่างทาง ผู้มีสิทธิในชนบทส่วนใหญ่เป็นคนอพยพออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน การที่จะกลับภูมิลำเนามาเลือกตั้งเพียงวันเดียว ต้องมีค่าใช้จ่ายเกิน 1,000 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นการเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก

จากผลการเลือกตั้ง ทั้งแบบแบ่งเขต และแบบสัดส่วน พบว่าพรรคพลังประชาชนประสบความสำเร็จมากที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้รับเลือกเป็น ส.ส. ในระบบแบ่งเขตทั้ง 11 คน และได้รับเลือกในระบบสัดส่วน 5 คนจาก 10 คน เมื่อวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งพบว่าปัจจัยที่ทำให้พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกคือ

1. กระแสพรรคพลังประชาชนที่มีมาต่อเนื่องจากพรรคไทยรักไทย มีนโยบายประชานิยมที่ประชาชนโดยเฉพาะในชนบทชื่นชอบ
2. กระแสการหาเสียงโดยใช้ความนิยมในตัวอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ในการหาเสียงของพรรคพลังประชาชน มีการประกาศว่าจะพาอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร กลับมาประเทศไทย รวมถึงการลงพื้นที่หาเสียงของนายพานทองแท้ ชินวัตร เป็นสัญลักษณ์ยืนยันความเป็นตัวแทนของพรรคไทยรักไทยและอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร
3. ผู้ลงสมัครของพรรคประชาชนส่วนใหญ่มีพ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง สามี มีผลงานทางการเมือง และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับพรรคไทยรักไทย ที่เคยได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนอย่างมาก
4. ระบบพรรค และหัวหน้า ที่มี การอุปถัมภ์ และมีความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่มายาวนาน

ในส่วนผู้หญิงกับการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้ง มี ส.ส. ผู้หญิงที่ได้รับเลือกคือ นางดวงแข อรรถณพพร จากพรรคพลังประชาชน ซึ่งมีปัจจัยที่ทำให้ได้รับเลือกตาม 4 ปัจจัยข้างต้น แต่อย่างไรก็ตาม การลงรับสมัครเลือกตั้งของผู้สมัครหญิง ไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับกีดกัน ทุกเพศสามารถสมัครเข้าแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่วัฒนธรรมอีสาน ยังไม่ยอมรับบทบาทของผู้หญิงในเรื่องการเมืองการปกครองมากนัก แต่ปัจจัยเรื่องวัฒนธรรมดังกล่าวไม่ได้เป็นปัจจัยชี้ขาดให้ แพ้ ชนะการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ปัจจัยชี้ขาดมักมาจากกระแสอดีตนายกฯ ทักษิณ ชินวัตร

5.5 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาท เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ข้อสรุปเพื่อตอบ วัตถุประสงค์ข้อที่ 5)

ในช่วงที่มีการลงประชามติและการเลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทในการขับเคลื่อนเรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเป็นตัวแทนเข้าร่วมในเวทีวิชาการ การทำประชาพิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ มีการแสดงความคิดเห็นโดยใช้ความเป็นตัวแทนเครือข่าย หรือ กลุ่มประชาชน

การรวมตัวกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการออกจดหมายแสดงคำสัญญาว่า อบต. จะมีส่วนสนับสนุนในการจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติธรรม มีการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อโดย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศิลา นายกสมาคม อบต. จังหวัดขอนแก่น

5.6 แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 6)

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน มีความสนใจในการไปใช้สิทธิ เนื่องจากมีปัจจัยทางการเมืองที่ผ่านมาคือ การรัฐประหาร ประชาชนต้องการให้มีรัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง และต้องการรัฐบาลที่มาช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มีการเคลื่อนไหวแบบกระจายไปตามพื้นที่เขตเลือกตั้ง ส่วนใหญ่เป็นการเข้าร่วมเวทีที่หน่วยงานต่างๆ และพรรคการเมืองจัดขึ้น

การเลือกตั้งครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการออกไปลงคะแนนของประชาชน มีปัจจัยผลักดันมาจากความต้องการรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ ผู้สมัครและหัวหน้าคะแนน มีความเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง ซึ่งมีความเป็นตัวแทนจากพรรครัฐบาลของรัฐบาลชุดก่อนเกิดรัฐประหาร สามารถสะท้อนความต้องการนโยบายประชานิยม ที่ทำให้ประชาชนระดับรากหญ้าซึ่งเป็นฐานเสียงการลงคะแนนได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการ

ช่วงการแข่งขันของผู้สมัครเลือกตั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้น พบว่า ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ไม่ได้ยึดติดกับการเลือกตัวบุคคล แต่ให้น้ำหนักไปกับพรรคการเมือง และผู้บริหารพรรค รวมถึงลักษณะความเป็นตัวแทนของชั่วอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่สามารถให้ผลประโยชน์จากตนได้

5.7 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการออกเสียงประชามติและการเลือกตั้ง (เพื่อตอบ วัตถุประสงค์ข้อที่ 7)

จากการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านมา มีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน พรรคการเมืองและนักการเมืองดังต่อไปนี้

5.7.1 ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กกต. ควรเพิ่มมาตรการตรวจสอบ และศึกษา หาข้อมูลให้เท่าทันการซื้อเสียงในรูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น กกต.จังหวัด มักตัดสินใจผิดจากการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานต่างๆ การลงพื้นที่จริงมักอาศัยเจ้าหน้าที่ ทำให้ตามไม่ทันกับรูปแบบวิธีการซื้อเสียงแบบใหม่ๆ ได้

กกต.ส่วนกลาง ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของ กกต.จังหวัด โดยเฉพาะการตรวจสอบหลักฐานการร้องเรียนว่าเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีความครบถ้วนสมบูรณ์และไม่ละเลยเอกสารสำคัญๆ

5.7.2 ข้อเสนอแนะต่อประชาชน

ประชาชนควรติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย และทางเลือกที่ดีในด้านนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากกว่าผลประโยชน์เฉพาะหน้าเฉพาะตนเอง ประชาชนต้องคำนึงถึงและช่วยกันสร้างจิตสำนึกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ชาติมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงระบบอุปถัมภ์ที่ตนพึ่งพิงอยู่อย่างเดียว

5.7.3 ข้อเสนอแนะต่อองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรภาคประชาชน

ต้องมีการจัดทำแผนรณรงค์ให้การศึกษาระบอบประชาธิปไตยที่สร้างความสมดุลระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ อำนาจบริหารและอำนาจการตรวจสอบจากภาคประชาชน และฝึกฝนการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ต้องมีการสร้างกลไก เครื่องมือ เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการตรวจสอบการเลือกตั้งให้สามารถประสานกับ กกต. ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการส่งหลักฐาน เอกสารการทุจริตการเลือกตั้ง

5.7.4 ข้อเสนอแนะต่อสื่อมวลชน

สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวและการวิเคราะห์ผลประโยชน์ของชาติ ประชาชน ที่ได้รับจากนโยบาย สื่อควรนำเสนอและรณรงค์ในเชิงการให้ความรู้ ให้การศึกษาว่าการเลือกตั้งเป็นกระบวนการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่จุดสิ้นสุดบทบาทของประชาชน ประชาชนยังมีบทบาทในการเข้าไปตรวจสอบ เสนอแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในด้านข้อมูลความขัดแย้งทางการเมือง ต้องให้ข้อมูลทั้งสองด้าน (เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย) และวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีเพื่อประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

5.7.5 ข้อเสนอแนะต่อพรรคการเมืองและนักการเมือง

ต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้วยการจัดตั้งและพัฒนาความเข้มแข็งแก่สาขาพรรค โดยไม่ติดยึดกับวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิมๆ หรือขึ้นต่อหัวหน้าพรรคหรือผู้มีอิทธิพลในพรรคเท่านั้น ต้องมีการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายองค์กรประชาชนที่มีกิจกรรมทางการเมือง และให้การศึกษาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เฉพาะช่วงการแข่งขันเลือกตั้งเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
(<http://www.publicconsultation.opm.go.th>)
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2546). *รัฐธรรมนูญในแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม*. ในนันทวัฒน์ บรมานันท์ (บก.),
รวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ (www.publaw.net) เล่ม 2. (หน้า 319-339).
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- แก้วสรร อติโพธิ. ประชาพิจารณ์. เอกสารประกอบคำบรรยายกฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น วิวัฒนาการการปกครองท้องถิ่นไทย.
นํ้ากึ่งการพิมพ์. กรุงเทพฯ . 2543.
- ไชวุฒิ มนตรีรักษ์ รายงานการวิจัยเรื่องข้อเสนอเนื้อหาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550
(www.research.lru.ac.th)
- ตระกูล มีชัย. สภาตำบล. สุขุมและบุตร. กรุงเทพฯ. 2537.
- บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ. เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณากฎหมายของสมาชิก
รัฐสภา เล่มที่ 6 เรื่องพระราชบัญญัติ ประชาพิจารณ์ : กรณีศึกษาการรับฟัง
พัชรี สีโรรส. *ประชาพิจารณ์กับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน: จากอเมริกาถึงไทย*.
กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ. 2545
- โกคิน พลกุล. *การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การบริหารราชการแผ่นดิน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :บริษัทกราฟฟิคฟอรัมเมท (ไทยแลนด์)
จำกัด, 2540
- ศิริพร เอี่ยมธงชัย. *การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา*.
รายงานการศึกษา (เอกสารอัดสำเนา). (ม.ป.ท.). (ม.ป.ป.)
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (www.presscouncil.or.th)
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. *อบต. เทศบาล อบจ. อำนาจของใคร*. ขอนแก่นการพิมพ์. 2546.
- สมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย (www.catvthai.org)
- สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (www.tja.or.th)
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย (www.thaibja.org)
- สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (www.ctj.in.th)
- สำนักวิจัยและพัฒนา. *ความคิดเห็นของประชาชน (Equete publique) ตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส*.
สถาบันพระปกเกล้า. 2545.

ภาคผนวก

- แบบสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550
- บรรยายภาพความเคลื่อนไหวทางการเมืองขอนแก่น

แบบสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ
ร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550

แบบสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550

เป็นการจัดทำแบบสำรวจเพื่อศึกษาบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กรสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ○ หน้าข้อที่ท่านเลือกตอบในแต่ละข้อ

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ○ ชาย ○ หญิง

อายุ

- 18-20 ปี
- 21-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี
- 51-60 ปี
- 60 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน (รวมทั้งที่กำลังศึกษาอยู่)

- ต่ำกว่ามัธยมปลาย
- มัธยมปลาย/ปวช.
- อนุปริญญา/ปวส.
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ

- นักเรียน/นักศึกษา
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
- พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน

- รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- รัฐวิสาหกิจ
- ว่างาน/แม่บ้าน/เกษียณอายุ
- ประกอบอาชีพอื่นๆ (โปรดระบุ)

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

1. ท่านได้อ่านรัฐธรรมนูญ หรือไม่?

- อ่าน
- ไม่ได้อ่าน
- ไม่สนใจ

2. วันลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ตรงกับวันที่เท่าไร?

- 19 สิงหาคม 2550
- 19 กันยายน 2550
- 19 ตุลาคม 2550

3. ท่านรับรู้ข้อมูลเรื่องการออกเสียงประชามติจากแหล่งใด?

- กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, อบต.
- โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์
- หัวคะแนน (ที่ไม่ใช่ผู้นำทางการ)
- อื่นๆ ระบุ.....

4. ท่านมีความเคลื่อนไหวในการออกเสียงประชามติ อะไรบ้าง?

- การชุมนุมประท้วงไม่เห็นชอบ
- ร่วมรณรงค์และเผยแพร่ ให้เห็นชอบรัฐธรรมนูญ
- พูดคุย แสดงความคิดเห็นกับครอบครัว หรือเพื่อนบ้าน
- ไม่ได้เคลื่อนไหว

5. ท่านจะไปลงประชามติ หรือไม่?

- ไป (ตอบข้อ 6 ต่อ)
- ไม่ไป
- ไม่แน่ใจ

6. ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อท่านในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550

- นักการเมือง, หัวคะแนน
- กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, อบต.
- คนในครอบครัว , เครือญาติ
- สื่อมวลชน
- ตัดสินใจด้วยตนเอง
- อื่นๆ ระบุ.....

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550

Frequencies

Statistics

	ผู้ตอบแบบสอบถาม	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ท่านได้อ่านรธน. หรือไม่?	ทราบวันลงประชามติ	แหล่งรับข้อมูล	กิจกรรมเคลื่อนไหว	จะไปลงประชามติหรือไม่	ผู้มีสิทธิพลัดออก
N	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0	Valid 1200 Missing 0

Frequency Table

ผู้ตอบแบบสอบถาม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	นักศึกษาที่มีภูมิสำเนาในจ.ขอนแก่น	400	33.3	33.3	33.3
	ประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น	400	33.3	33.3	66.7
	ประชาชนนอกเขตเทศบาลนครขอนแก่น	400	33.3	33.3	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	477	39.8	39.8	39.8
	หญิง	723	60.3	60.3	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18 - 20	339	28.3	28.3	28.3
	21 - 30	240	20.0	20.0	48.3
	31 - 40	209	17.4	17.4	65.7
	41 - 50	213	17.8	17.8	83.4
	51 - 60	120	10.0	10.0	93.4
	60 ปีขึ้นไป	79	6.6	6.6	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

ระดับการศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	414	34.5	34.5	34.5
	มัธยมปลาย/ปวช.	152	12.7	12.7	47.2
	อนุปริญญา/ปวส.	71	5.9	5.9	53.1
	ปริญญาตรี	515	42.9	42.9	96.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	48	4.0	4.0	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

อาชีพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid นักเรียน/นักศึกษา	425	35.4	35.4	35.4
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	207	17.3	17.3	52.7
พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน	78	6.5	6.5	59.2
รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	111	9.3	9.3	68.4
รัฐวิสาหกิจ	32	2.7	2.7	71.1
ทำงาน/แม่บ้าน/เกษียณอายุ	195	16.3	16.3	87.3
อาชีพอื่นๆ	94	7.8	7.8	95.2
รับจ้าง	57	4.8	4.8	99.9
ไม่ระบุอาชีพ	1	.1	.1	100.0
Total	1200	100.0	100.0	

ท่านได้อ่าน รธน. หรือไม่?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อ่าน	542	45.2	45.2	45.2
ไม่ได้อ่าน	610	50.8	50.8	96.0
ไม่สนใจ	47	3.9	3.9	99.9
4	1	.1	.1	100.0
Total	1200	100.0	100.0	

ทราบวันลงประชามติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทราบ(ตอบ 19 ส.ค. 50)	1137	94.8	94.8	94.8
ไม่ทราบ	62	5.2	5.2	99.9
9	1	.1	.1	100.0
Total	1200	100.0	100.0	

แหล่งรับรู้ข้อมูล

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน,อบต.,ปราชญ์ชุมชน	112	9.3	9.3	9.3
โทรทัศน์,วิทยุ,หนังสือพิมพ์	1001	83.4	83.4	92.8
หัวหน้าในชุมชน	19	1.6	1.6	94.3
อื่นๆ	16	1.3	1.3	95.7
ทราบจากคนรู้จัก/เพื่อนบ้าน/คนในครอบครัว	24	2.0	2.0	97.7
หน่วยงานราชการ	3	.3	.3	97.9
ไม่ทราบเรื่อง	15	1.3	1.3	99.2
หอคกระจายข่าว	1	.1	.1	99.2
หนังสือร่างรัฐธรรมนูญ 50	4	.3	.3	99.6
อินเทอร์เน็ต	5	.4	.4	100.0
Total	1200	100.0	100.0	

กิจกรรมเคลื่อนไหว

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	การประชุมประท้วงไม่เห็นชอบ	27	2.3	2.3	2.3
	ร่วมรณรงค์ให้เห็นชอบรัฐธรรมนูญ	51	4.3	4.3	6.5
	พูดคุยแสดงความคิดเห็นกับครอบครัวเพื่อนบ้าน	344	28.7	28.7	35.2
	ไม่ได้เคลื่อนไหวใดๆ	778	64.8	64.8	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

จะไปลงประชามติหรือไม่

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไป	890	74.2	74.2	74.2
	ไม่ไป	95	7.9	7.9	82.1
	ไม่แน่ใจ	215	17.9	17.9	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

ผู้มีอิทธิพลต่อการลงประชามติ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	นักการเมือง/หัวหน้า	8	.7	.7	.7
	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต.	46	3.8	3.8	4.5
	คนในครอบครัว/เครือญาติ	91	7.6	7.6	12.1
	สื่อมวลชน	38	3.2	3.2	15.2
	ตัดสินใจด้วยตนเอง	697	58.1	58.1	73.3
	อื่นๆ	8	.7	.7	74.0
	9	312	26.0	26.0	100.0
	Total	1200	100.0	100.0	

Crosstabs

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
เพศ * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
อายุ * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
ระดับการศึกษา * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
อาชีพ * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
ท่านได้อ่าน ธน. หรือไม่? * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
ทราบวันลงประชามติ * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
แหล่งรับรู้ข้อมูล * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
กิจกรรมเคลื่อนไหว * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
จะไปลงประชามติหรือไม่ * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%
ผู้มีอิทธิพลต่อการลงประชามติ * ผู้ตอบแบบสอบถาม	1200	100.0%	0	.0%	1200	100.0%

เพศ * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count

		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
เพศ	ชาย	122	201	154	477
	หญิง	278	199	246	723
Total		400	400	400	1200

อายุ * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count

		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
อายุ	18 - 20	303	10	26	339
	21 - 30	93	82	65	240
	31 - 40	1	109	99	209
	41 - 50	3	120	90	213
	51 - 60		51	69	120
	60 ปีขึ้นไป		28	51	79
Total		400	400	400	1200

ระดับการศึกษา * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count

		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	3	134	277	414
	มัธยมปลาย/ปวช.	11	90	51	152
	อนุปริญญา/ปวส.	8	42	21	71
	ปริญญาตรี	375	94	46	515
	สูงกว่าปริญญาตรี	3	40	5	48
Total		400	400	400	1200

อาชีพ * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	400	8	17	425
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		162	45	207
	พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน		36	42	78
	รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ		84	27	111
	รัฐวิสาหกิจ		6	26	32
	ว่างงาน/แม่บ้าน/เกษียณอายุ		29	166	195
	อาชีพอื่นๆ		59	35	94
	รับจ้าง		16	41	57
	ไม่ระบุอาชีพ			1	1
Total		400	400	400	1200

ท่านได้อ่าน รธน. หรือไม่? * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
ท่านได้อ่าน รธน. หรือไม่?	อ่าน	117	231	194	542
	ไม่ได้อ่าน	257	162	191	610
	ไม่สนใจ	25	7	15	47
	4	1			1
Total		400	400	400	1200

ทราบวันลงประชามติ * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
ทราบวันลงประชามติ	ทราบ(ตอบ 19 ส.ค. 50)	374	389	374	1137
	ไม่ทราบ	25	11	26	62
	9	1			1
Total		400	400	400	1200

แหล่งรับรู้ข้อมูล * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
แหล่งรับรู้ข้อมูล	คำนำ, ผู้ใหญ่บ้าน, อบต., ประชามติชุมชน	6	24	82	112
	โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์	343	356	302	1001
	หวัคะแนนในชุมชน	15	4		19
	อื่นๆ	16			16
	ทราบจากคนรู้จัก/เพื่อนบ้าน/คนในครอบครัว	11	6	7	24
	หน่วยงานราชการ	1	2		3
	ไม่ทราบเรื่อง	5	3	7	15
	หอคกระจายข่าว		1		1
	หนังสือร่างรัฐธรรมนูญ 50		2	2	4
	อินเตอร์เน็ต	3	2		5
Total		400	400	400	1200

กิจกรรมเคลื่อนไหว * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count

		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
กิจกรรมเคลื่อนไหว	การชุมนุมประท้วงไม่เห็นชอบ ร่วมรณรงค์ให้เห็นชอบรัฐธรรม นูญ หยุดคุย แสดงความคิดเห็นกับครอบครัว เพื่อนบ้าน ไม่ได้เคลื่อนไหวใดๆ	13 15 158 214	14 35 162 189	1 1 24 375	27 51 344 778
Total		400	400	400	1200

จะไปลงประชามติหรือไม่ * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count

		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
จะไปลงประชามติหรือไม่	ไป ไม่ไป ไม่แน่ใจ	273 44 83	316 34 50	301 17 82	890 95 215
Total		400	400	400	1200

ผู้มีอิทธิพลต่อการลงประชามติ * ผู้ตอบแบบสอบถาม Crosstabulation

Count

		ผู้ตอบแบบสอบถาม			Total
		นักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาใน จ.ขอนแก่น	ประชาชนใน เขตเทศบาล นครขอนแก่น	ประชาชนนอก เขตเทศบาล นครขอนแก่น	
ผู้มีอิทธิพลต่อการลงประช	นักการเมือง/หัวหน้า กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบค คนในครอบครัว/เครือญาติ สื่อมวลชน ตัดสินใจด้วยตนเอง อื่นๆ 9	5 23 16 227 1 128	3 9 11 17 275 1 84	8 37 57 5 195 6 100	8 46 91 38 697 8 312
Total		400	400	400	1200

บรรยากาศความเคลื่อนไหวทางการเมืองขอนแก่น

รูปเวทีเสวนา ”...จับกระแสการออกเสียงประชามติรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ...” 9 ส.ค. 50

รูปเวที “ยามเฝ้าแผ่นดินสัญญา” จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ 1 11 ส.ค. 50

รูปเวทีเสวนา “พรรคการเมืองกับการแก้ไขปัญหาเกษตรกร” 15 ส.ค. 50

